

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs
ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

สุวิทย์ ทองหาร

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

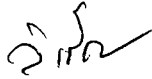
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

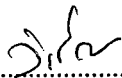
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุวิทย์ ทองหาร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคด)

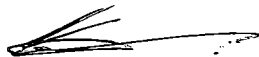
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคด)

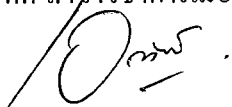

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลง ได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือจาก อาจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกมล ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง รวมถึงบรรดาคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งท่านทั้งหลายได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำตั้งแต่การวางแผนในการวิจัย วางแนวทางในการทบทวนวรรณกรรมเพื่ออ้างอิงการเขียนระเบียบวิธีวิจัย การเขียนรายงานผลการศึกษาและการสรุปอภิปรายผล ตลอดจนการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกครอบครัวทองหาร ทุกท่าน ที่คอยให้ความรัก ความอบอุ่นและคอยเป็นกำลังใจให้ตลอดเวลาซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาและการทำงานวิจัยสำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตสระแก้ว ทุกคน รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้การทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นายสุวิทย์ ทองหาร

54910381: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ การจัดการขยะในชุมชน/ หลัก 3Rs/ วังน้ำเย็น/ สระแก้ว

สุวิทย์ ทองหาร: การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว (COMMUNITARIAN PEOPLE PARTICIPATION TOWARDS 3Rs GARBAGE MANAGEMENT IN WANGNAMGEN MUNICIPALITY, SAKAEO PROVINCE.) คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: วิเชียร ต้นศิริกงคณ, ร.ค. 88 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ สถานภาพการสมรส อายุ รายได้ และ ระดับการศึกษา 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามกิจกรรม/โครงการการจัดการขยะชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัด สระแก้ว โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย 2 แบบ คือ 1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2.การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามกิจกรรม/โครงการการจัดการขยะชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สามารถนำมาอภิปรายกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทยา ศิริคุณ และคณะ (2549) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันท์พล กาญจนวัฒน์ (2543) ผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรส อายุ รายได้ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมาน อาษารัฐ (2548)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	1
สมมุติฐานการศึกษา.....	1
ขอบเขตการศึกษา.....	2
นิยามศัพท์.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ.....	5
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ.....	23
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับคำเนิงานการจัดการขยะตามหลัก 3Rs.....	35
ข้อมูลทั่วไปเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	57
วิธีการศึกษา.....	57
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	60
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน	64
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการ ขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.....	66
ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	71
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการ จัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.....	76
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการศึกษา.....	78
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก.....	83
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	88

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2553	24
2 สรุปปริมาณขยะมูลฝอย อัตราการผลิตและประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยของเทศบาล 98 แห่งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก	27
3 ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดสระแก้ว.....	28
4 ประมาณการผู้ประกอบการอาชีพ	47
5 จำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน.....	59
6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n = 381)	64
7 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม	66
8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้าน การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	67
9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้าน การวางแผนดำเนินการ	68
10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs.....	69
11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามและประเมินผล.....	70
12 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะใน ชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ.....	71
13 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะใน ชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพ สมรส	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	72
15 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ	72
16 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ	73
17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการ จัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ.....	73
18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามการศึกษา.....	74
19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามการศึกษา.....	75
20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้.....	75
21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้.....	76
22 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการค้นหาค้นหา และสาเหตุของปัญหา	77
23 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการวางแผนดำเนินการ ..	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน ตามหลัก 3Rs.....	77
25 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามและ ประเมินผล	77

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ปริมาณขยะมูลฝอย ปี 2551 - 2553 จำแนกตามการปกครอง.....	25
2 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในปี 2546 – 2553.....	25
3 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ปี 2546 – 2553	26
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มลพิษจากขยะมูลฝอย เป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวของเมืองสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการขยายตัวและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งในแต่ละปีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการขยะมูลฝอย ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้มีการจัดการในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Resource Conservation and Recovery) โดยมุ่งเน้นให้มีระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบครบวงจร ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะมูลฝอย จนถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย และให้ความสำคัญต่อการนำขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด รวมทั้งลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยระบบการบริหารจัดการที่กล่าวถึงข้างต้น จะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ สถานภาพ การสมรส อายุ รายได้ และ ระดับการศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

สมมุติฐานการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs แตกต่างกัน

4. ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs แตกต่างกัน

5. ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs แตกต่างกัน

6. ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร การศึกษาคั้งนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งประกอบด้วยชุมชน 10 ชุมชน และหมู่บ้าน 19 หมู่บ้าน จำนวนประชากรทั้งหมด 24,530 คน ข้อมูลจาก เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ฝ่ายทะเบียนราษฎร 30 กรกฎาคม 2555

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาคั้งนี้ จะศึกษาในช่วงเดือนสิงหาคม 2555 – เดือนกันยายน 2555

นิยามศัพท์

การดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs หมายถึง กิจกรรม/โครงการที่ดำเนินการตามแนวทางการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วิธีการลดการใช้วัสดุ/ผลิตภัณฑ์เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) มีการนำวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งาน ได้กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำเศษวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทุกลักษณะ ของกิจกรรม/โครงการในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2547, หน้า 10) ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านทราบดีถึงวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของแข็ง จะนำเปื้อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมตลอดไปถึงเศษอาหาร เศษกระดาษ เศษผ้า เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ชากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือน

ยกรุ่นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

การจัดเก็บขยะมูลฝอย หมายถึง การดำเนินการของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ในการเก็บรวบรวมขยะของประชาชน รวมถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บขยะเพื่อนำไปจำหน่ายหรือกำจัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
3. นำผลการศึกษาเพื่อไปพัฒนาและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างสูงสุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูล ดังนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ
- แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ
- แนวคิดเกี่ยวกับดำเนินงานการจัดการขยะตามหลัก 3Rs
- ข้อมูลทั่วไปเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Public Service Delivery มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยรวมกันอยู่เป็นประเทศ แต่แต่ละประเทศก็มีลักษณะของบริการสาธารณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ซึ่งบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นส่วนใหญ่จะมาจากฝ่ายปกครอง และอาจจะถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานของภาครัฐ โดยเฉพาะในลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรง โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการส่งต่อการบริการให้แก่ผู้รับบริการ มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการที่ขอนำมากล่าวพอสังเขปดังนี้

เทพศักดิ์ บุญรัตพันธ์ (2536, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่า หมายถึง การที่บุคคลกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ ซึ่งอาจจะเป็นของรัฐหรือเอกชน มีหน้าที่การส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยส่วนรวมการให้บริการสาธารณะที่เป็นระบบ ระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ส่วน คือ 1. สถานที่และบุคคลที่ให้บริการ 2. ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร 3. กระบวนการและกิจกรรม 4. ผลผลิตหรือตัวบริการ 5. ช่องทางการให้บริการ และ 6. ผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ

ปฐม มณีโรจน์ (2554) ได้พิจารณาถึงการบริการในฐานะที่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณาระบบให้การให้บริการว่าประกอบไปด้วย 2 ฝ่าย คือ ผู้บริการ (Providers) และผู้รับบริการ (Recipients) โดยฝ่ายแรกมีหน้าที่ที่ต้องให้บริการเพื่อให้ฝ่ายหลังเกิดความพึงพอใจ

ประยูร การญจนกุล (2491, หน้า 199-121) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการให้บริการสาธารณะว่ามีอยู่ 5 ประการ ที่สำคัญคือ

1. บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรือในความควบคุมของฝ่ายปกครอง
 2. บริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน
 3. การจัดระเบียบ และวิธีดำเนินบริการสาธารณะยอมจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอเพื่อให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นแห่งกาลสมัย
 4. บริการสาธารณะจะต้องจัดดำเนินการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอไม่มีการหยุดชะงัก ถ้าบริการสาธารณะจะต้องหยุดชะงักลงด้วยประการใด ๆ ประชาชนย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับความเสียหาย
 5. เอกชนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะเท่าเทียมกัน
- จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้ว่าจะมองแนวคิดของการให้บริการสาธารณะจำกัดขอบเขตอยู่เพียงหน้าที่ของฝ่ายปกครองซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเท่านั้นแต่เมื่อพิจารณาในแง่ของวัตถุประสงค์แล้ว อาจกล่าวได้ว่าค่อนข้างจะครอบคลุม กล่าวคือ เป็นการมองว่าการให้บริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองต่อความต้องการส่วนรวมของประชาชนมิใช่เพียงบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้คุณค่าที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การเน้นหลักการการให้ บริการสาธารณะอัน ได้แก่ ความต่อเนื่องและความยุติธรรมในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งหลักกานทั้งสองนี้ได้ถูกนำไปใช้ในการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการด้วยเช่นกัน

Verma (1986, p. 525) พิจารณาระบบการให้บริการว่า หมายถึง กระบวนการการให้บริการซึ่งมีลักษณะที่เคลื่อนไหวเป็นพลวัต โดยระบบการให้บริการที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบใช้ทรัพยากร และผลการบริการได้เป็นไปตามแผนงานและการเข้าถึง

การรับบริการ จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณาโดยใช้แนวคิดเชิงระบบ (System Approach) ที่มีกรมและหน่วยงานที่ให้บริการใช้ปัจจัยนำเข้า (Input) เข้าสู่กระบวนการผลิต (Process) และออกมาเป็นผลผลิตหรือการบริการ (Output) โดยทั้งหมดจะต้องเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ ดังนั้นการประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงผลผลิต หรือการบริการที่เกิดขึ้นว่าปี

ลักษณะเป็นเช่นไร ซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นปัจจุบันนำเข้าไป ด้วยเหตุนี้ระบบการให้บริการสาธารณะลักษณะที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

Wang (1986, pp. 104-105) มองระบบการให้บริการว่าเป็นการเคลื่อนย้ายเรื่องที่ให้บริการ จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้ทำให้เขามองการบริการว่ามี 4 ปัจจัยที่สำคัญ คือ 1. ตัวบริการ (Service) 2. แหล่งหรือสถานที่ที่ให้บริการ (Sources) 3. ช่องทางการให้บริการ (Channels) และ 4. ผู้รับบริการ (Client Groups) จากปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวเขาจึงให้ความหมายของระบบการให้บริการว่าเป็นระบบที่ม การเคลื่อนย้ายบริการอย่างคล่องตัวผ่านช่องทางที่เหมาะสม มาจากแหล่งให้บริการที่มีคุณภาพไปยังผู้รับบริการตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

กิลเบิร์ต และ เบอร์กเฮด (Gilbert and Birkhead อ้างถึงใน สำนักงานนโยบาย และแผน กรุงเทพมหานคร, 2538, หน้า 76) ได้มองว่าการให้บริการสาธารณะมี 4 องค์ ประกอบที่สำคัญ คือ 1. ปัจจัยนำเข้า หรือทรัพยากรอัน ได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก 2. กิจกรรม (Activities) หรือกระบวนการ ซึ่งหมายถึง วิธีการที่จะใช้ทรัพยากร 3. ผล (Results) หรือผลผลิต ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีการใช้ทรัพยากร และ 4. ความคิดเห็น (Opinions) ต่อผลกระทบ (Impacts) ซึ่งหมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบริการที่ได้รับจาก ความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณาโดยใช้แนวคิดเชิงระบบที่มีการมองว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการนำปัจจัยนำเข้าเข้าสู่กระบวนการผลิตและออกมาเป็นผล ผลิตหรือการบริการ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Verma จากความหมายที่กล่าวมามีประเด็นสำคัญ คือ การมองในแง่ของผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการให้ บริการ ซึ่งสามารถวัดได้จากความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้รับบริการที่มีต่อระบบการให้บริการ

ความหมายของบริการสาธารณะ

บริการสาธารณะ เป็นกิจการของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะสามารถแยกออกได้เป็นสองประเภทคือ “ตำรวจทางปกครอง” (Police Administrative) และ “บริการสาธารณะ” (Service Public)

กิจการของฝ่ายปกครองทั้งสองประเภทมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ต่างกัน กล่าวคือ ตำรวจทางปกครอง เป็นกิจกรรมที่ฝ่ายปกครองจัดให้มีเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม การป้องกันดังกล่าวสามารถทำได้ในรูปแบบของการออกกฎหรือคำสั่งมาใช้บังคับล่วงหน้า โดยผู้ใช้อำนาจตำรวจทางปกครองอาจไม่ใช่ตำรวจก็ได้ เช่น อธิบดีกรมป่าไม้เป็น “ตำรวจทางปกครอง” เกี่ยวกับป่าไม้ เป็นต้น การออกกฎหรือคำสั่งของตำรวจทางปกครองอาจมีผลเป็นการวางกฎระเบียบทั่วไปก็ได้ เช่น กฎจราจร หรืออาจมีผลเป็นการสั่งเฉพาะราย เช่นการอนุมัติหรือการอนุญาตก็ได้ ตำรวจทางปกครองมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการที่ต่างจาก “ตำรวจทางยุติธรรม”

(Police Judiciare) โดยตำรวจทางปกครองมีหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบ ขณะที่ตำรวจทางยุติธรรมมีหน้าที่ปราบปรามความผิดที่เกิดขึ้น ส่วนบริการสาธารณะนั้นเป็นกิจกรรมอีกประเภทหนึ่งซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน โดยส่วนรวม บริการสาธารณะจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากตำรวจทางปกครอง คือ ตำรวจทางปกครองเป็นกิจกรรมที่ตำรวจใช้อำนาจฝ่ายเดียวในการควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อย ส่วนบริการสาธารณะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนหรือการดำเนินการอื่นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน

บริการสาธารณะจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขสองประการ คือ

1. เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลมหาชน ซึ่งหมายถึงกรณีที่นิติบุคคลมหาชนเป็นผู้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเองอัน ได้แก่ กิจกรรมที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ และยังหมายความรวมถึงกรณีที่รัฐมอบกิจกรรมของรัฐบางประเภทให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการด้วย

2. กิจกรรมดังกล่าวมาแล้วในข้อ 1. จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน

ประเภทของบริการสาธารณะ

ในทางทฤษฎีนั้น บริการสาธารณะแบ่งได้สองประเภทใหญ่ ๆ คือ บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง (Services Publics Administratifs) และบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม (Services Publics Industriels Et Commerciaux)

บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ได้แก่ กิจกรรมที่โดยสภาพแล้วเป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง ที่จะต้องจัดทำเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัยและความสงบสุขของชุมชน บริการสาธารณะประเภทนี้ฝ่ายปกครองต้องอาศัย “อำนาจพิเศษ” ตามกฎหมายมหาชนในการจัดทำ

บริการสาธารณะทางปกครองส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่รัฐจัดทำให้ประชาชน โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน และนอกจากนี้ เนื่องจากกิจกรรมของบริการสาธารณะทางปกครองเป็นเรื่องที่เป็นหน้าที่เฉพาะของฝ่ายปกครองที่ต้องอาศัยเทคนิคพิเศษในการจัดทำ รวมทั้ง “อำนาจพิเศษ” ของฝ่ายปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะด้วย ดังนั้น ฝ่ายปกครองจึงไม่สามารถมอบบริการสาธารณะประเภทนี้ให้องค์กรอื่นหรือเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้

บริการสาธารณะทางปกครองจะได้แก่ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันประเทศ และการคลัง เป็นต้น

แต่เดิมนั้นบริการสาธารณะทุกประเภทจัดว่าเป็นบริการสาธารณะทางปกครองทั้งสิ้น แต่ต่อมาเมื่อกิจกรรมเหล่านั้นมีมากขึ้นและมีรูปแบบและวิธีการในการจัดทำที่แตกต่างกันออกไปจึงเกิด “ประเภท” ใหม่ ๆ ของบริการสาธารณะขึ้นมาอีก

บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม เป็นบริการสาธารณะอีกประเภทหนึ่งที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการแต่มีลักษณะคล้ายกับการดำเนินการให้บริการของเอกชน ข้อแตกต่างระหว่างบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองกับบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมนั้นมีอยู่สามประการด้วยกัน คือ

1. วัตถุประสงค์ บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองจะมีวัตถุประสงค์แห่งบริการ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมนั้น มีวัตถุประสงค์แห่งบริการทางด้านเศรษฐกิจเหมือนกับวิสาหกิจเอกชน คือนำทางด้านการผลิต การจำหน่าย การให้บริการ และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับดังเช่นกิจการของเอกชน

2. วิธีปฏิบัติงาน บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองจะมีวิธีปฏิบัติงานที่รัฐสร้างขึ้นมาเป็นแบบเดียวกัน มีระบบบังคับบัญชาซึ่งใช้กับผู้ปฏิบัติงานทุกคน ในขณะที่บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจะมีวิธีปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นมาจากแตกต่างไปจากบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ

3. แหล่งที่มาของเงินทุน บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองจะมีแหล่งที่มาของเงินทุนจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียวโดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบเงินทุนทั้งหมดที่นำมาใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมนั้นแหล่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากค่าตอบแทนที่เรียกเก็บจากผู้ใช้บริการ

นอกจากลักษณะสำคัญทั้งสามประการที่ใช้เป็นตัวแบ่งประเภทของบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองออกจากบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมแล้ว นักทฤษฎีกฎหมายมหาชนฝรั่งเศสหลายคนยังมองอีกว่า สถานภาพของผู้ใช้บริการสาธารณะทั้งสองประเภทยังมีความแตกต่างกันอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ใช้บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองนั้น สถานภาพของผู้ใช้บริการจะถูกกำหนดโดยกฎข้อบังคับทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดองค์กร การจัดองค์กรและการปฏิบัติงาน การใช้บริการสาธารณะประเภทนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการจะมีลักษณะเป็นนิติกรรมที่มีเงื่อนไข (Acte Condition) ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการของบริการสาธารณะประเภทอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม จะมีลักษณะเป็นสัญญาตามกฎหมายเอกชน

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ

บริการสาธารณะไม่ว่าจะเป็นประเภทใดหรือที่จัดทำโดยผู้ใดย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ หลักว่าด้วยความเสมอภาค หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง และหลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

หลักว่าด้วยความเสมอภาค (Principe D'égalité)

หลักนี้เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ฝ่ายปกครองเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะนั้น ฝ่ายปกครองมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใด โดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน คือ ประชาชนทุกคน ย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน ดังนั้น กิจการใดที่ฝ่ายปกครองจัดทำขึ้นเพื่อบุคคลใด โดยเฉพาะจึงไม่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองฝรั่งเศสในส่วนที่เกี่ยวกับความเสมอภาคที่มีต่อบริการสาธารณะนั้นสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ใช้บริการสาธารณะ การเลือกปฏิบัติในระหว่างผู้ใช้บริการสาธารณะอันทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะไม่สามารถทำได้การเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันในการเข้าทำงานกับฝ่ายปกครองการเลือกปฏิบัติไม่รับเข้าทำงานด้วยเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งนอกจากเหตุที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครจะกระทำมิได้ จากหลักดังกล่าวมีผลทำให้พลเมืองทุกคนมีความเสมอภาคกันในการเข้าทำงานกับฝ่ายปกครอง ความแตกต่างทางด้านศาสนา แนวความคิดทางการเมืองหรือเพศจะไม่สามารถเป็นเหตุให้ฝ่ายปกครองสร้างเงื่อนไขที่จะไม่รับเข้าทำงานหรือปฏิเสธไม่ให้เข้าทำงานได้ คงมีเพียงความรู้ความสามารถเท่านั้นที่ฝ่ายปกครองสามารถกำหนดเป็นเงื่อนไขในการรับบุคคลเข้าทำงานกับฝ่ายปกครองได้

หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง (Principe De continuité) เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ ด้วยเหตุนี้ บริการสาธารณะจึงต้องมีความต่อเนื่องในการจัดทำหลักการที่สำคัญของหลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะคือ นิติบุคคลผู้มีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะจะต้องดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดเวลา หากมีกรณีที่เกิดการหยุดชะงักจะต้องมีการรับผิดชอบ และในกรณีที่เกิดการหยุดชะงักขององค์กรปกครองท้องถิ่น หรือองค์กรมหาชนอิสระ องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลจะต้องเข้าดำเนินการแทนเพื่อเป็นหลักประกันการต่อเนื่องของบริการสาธารณะความต่อเนื่องดังกล่าวมานี้ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวว่าจะต้องมีลักษณะอย่างไร สำหรับบริการสาธารณะบางประเภทซึ่งจะต้องจัดทำอย่างถาวร เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในและภายนอกประเทศ การรักษาพยาบาล การควบคุมการคมนาคมทางอากาศ ความต่อเนื่องจะหมายถึงการจัดทำบริการสาธารณะ

ประเภทนั้น ๆ ตลอดเวลาวันละ 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน ในขณะที่บริการสาธารณะบางประเภทซึ่งไม่จำเป็น ต้องจัดทำอย่างถาวรแต่จะต้องจัดทำอย่างสม่ำเสมอ ก็อาจจัดทำโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขบางประการ เช่น พิพธิภัณฑ์สามารถกำหนดเวลาปิด – เปิด กำหนดวันหยุดได้ การศึกษาสามารถกำหนดวันเวลาในการให้การศึกษา รวมทั้งการหยุดพักร้อนประจำปีได้อีกด้วย นอกจากนี้ความต่อเนื่องยังขึ้นอยู่กับยุคสมัยและสภาพสังคมอีกด้วย

หลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะมีข้อพิจารณาออกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอีก 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง แม้ฝ่ายปกครองจะมอบให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างแทนด้วยการจัดทำเป็นสัญญาทางปกครองระหว่างฝ่ายปกครองกับเอกชน แต่ฝ่ายปกครองก็ยังคงมีส่วนร่วมในเรื่องความต่อเนื่องของกิจกรรมที่มอบให้เอกชนไปจัดทำ โดยเอกชนคู่สัญญาจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการคือ

(ก) การเปลี่ยนแปลงสัญญาซึ่งให้อำนาจฝ่ายปกครองที่จะแก้ไขข้อสัญญาได้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของบริการสาธารณะ

(ข) การลงโทษในกรณีที่เกิดความผิดร้ายแรงที่ขัดขวางการดำเนินงานของบริการสาธารณะซึ่งฝ่ายปกครองผู้รับผิดชอบจะต้องแก้ไขด้วยการเข้าไปทำแทนคู่สัญญาฝ่าย เอกชนหรือยึดกลับมาทำเองเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ

(ค) หลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีว่าด้วยเหตุที่ไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้ (Théorie De l'Imprévision) กล่าวคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์บางอย่างขึ้น และมีผลทำให้คู่สัญญาฝ่ายเอกชนซึ่งได้รับมอบหมายจากฝ่ายปกครองให้จัดทำบริการสาธารณะไม่สามารถดำเนินการตามสัญญาต่อไปได้ตามปกติ ฝ่ายปกครองจะต้องเข้าไปปรับภาวะบางส่วนร่วมกับเอกชนคู่สัญญา ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้บริการสาธารณะต้องหยุดชะงักลงนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขหรือวิธีการทั้ง 3 ประการดังกล่าวมานี้มีความแตกต่างจากหลักการทำสัญญาทางกฎหมายเอกชนทั้งสิ้น ซึ่งเหตุที่แตกต่างกันเช่นนี้ก็เนื่องมาจากสภาพกิจการที่เกิดขึ้นตามสัญญาทางปกครองนี้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ จึงต้องมีกฎเกณฑ์พิเศษเพื่อรักษาความเป็นประโยชน์สาธารณะเอาไว้ การเข้าดำเนินการเอง จะใช้เฉพาะในกรณีที่เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ โดยหัวหน้าหน่วยงานที่จัดทำบริการสาธารณะสามารถตัดสินใจใช้มาตรการพิเศษโดยส่งคนเข้าไปทำแทนหากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเลยสิทธิในการนัดหยุดงาน

หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Principe d'Adaptation หรือ Principe De Mutabilité) บริการสาธารณะที่คืนนั้นจะต้องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์

และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับวิวัฒนาการของความต้องการส่วนรวมของประชาชนด้วย

หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหมายความว่า การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการสาธารณะอยู่เสมอ เพื่อให้บริการสาธารณะที่ฝ่ายปกครองจัดทำมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือประโยชน์มหาชน

หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนี้มีลักษณะแตกต่างจากหลักว่าด้วยความต่อเนื่องที่มีลักษณะเป็น “กฎหมาย” ของบริการสาธารณะ หรือหลักว่าด้วยความเสมอภาคที่มีลักษณะเป็น “หลักกฎหมายทั่วไป” หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไม่ได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนในคำวินิจฉัยทางปกครอง แต่เป็นการกล่าวพาดพิงหรือให้ข้อคิดเห็นว่า โดยสภาพของการจัดทำบริการสาธารณะทั่วไปไปที่มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการสนองความต้องการของประชาชน เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ความต้องการของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป บริการสาธารณะนั้นก็อาจจะได้รับการเปลี่ยนแปลงตามความความต้องการของประชาชนไปด้วย

องค์กรผู้จัดทำบริการสาธารณะ

บริการสาธารณะส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำ โดยใช้องค์กรภายในฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำ แต่ต่อมารัฐก็ได้เพิ่มวิธีการจัดทำบริการสาธารณะขึ้น โดยจัดตั้งเป็นองค์กรของรัฐประเภทพิเศษขึ้นมาทำหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเฉพาะประเภท และต่อมาเมื่อมีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นเต็มรูปแบบในปี ค.ศ. 1982 จึงมีการมอบบริการสาธารณะหลาย ๆ ประเภทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปจัดทำแทนรัฐ และนอกจากนี้ ในระยะหลัง ๆ บริการสาธารณะมีมากประเภทขึ้น บางประเภทต้องใช้กำลังคน กำลังทรัพย์ รวมทั้งเทคโนโลยีระดับสูงมาดำเนินการจัดทำ แต่เนื่องจากบริการสาธารณะประเภทดังกล่าวเป็นบริการสาธารณะซึ่งโดยสภาพแล้วฝ่ายปกครองไม่จำเป็นต้องทำเองก็ได้ จึงเกิดการ “มอบ” บริการสาธารณะบางประเภทให้เอกชนไปดำเนินการแทนฝ่ายปกครอง โดยฝ่ายปกครองเข้าไปควบคุมดูแลการจัดทำบริการสาธารณะโดยเอกชน เพื่อให้บริการที่เกิดขึ้นอยู่ในมาตรฐานเดียวกับที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำ

1. บริการสาธารณะที่จัดทำโดยรัฐ

บริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจการจัดทำของรัฐจะต้องเป็นบริการสาธารณะที่เมื่อพิจารณาจากสภาพของบริการสาธารณะนั้นแล้ว เป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงผู้เดียวที่จะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ หรือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศอย่างทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นในปี ค.ศ. 1982 ก็ได้มีการมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะบางประเภทให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ ดังนั้น บริการ

สาธารณะที่จัดทำโดยรัฐจึงมีสองประเภท คือ บริการสาธารณะระดับชาติ และบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น

บริการสาธารณะระดับชาติ (Les Services Publics Nationaux) ได้แก่ บริการสาธารณะที่เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเป็นผู้จัดทำอันได้แก่กิจการที่เกี่ยวกับความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม บริการสาธารณะระดับชาติเป็นบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำอย่างทั่วถึงตลอดทั้งประเทศ สามารถแบ่งได้ 7 ประเภทด้วยกัน คือ

1. บริการสาธารณะทางด้านยุติธรรม
2. บริการสาธารณะทางด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของสังคม
3. บริการสาธารณะทางด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
4. บริการสาธารณะทางด้านการศึกษาของชาติ
5. บริการสาธารณะทางด้านสังคม
6. บริการสาธารณะทางด้านวัฒนธรรม
7. บริการสาธารณะทางด้านการท่องเที่ยว

บริการสาธารณะระดับท้องถิ่น (Les Services Publics Locaux) ได้แก่ บริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการจัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Les Collectivités Locales) บริการสาธารณะที่ดำเนินการจัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีอยู่ด้วยกันสองประเภท คือ บริการสาธารณะระดับชาติซึ่งมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ กับ บริการสาธารณะซึ่งเป็นหน้าที่แท้ ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 ระดับ อัน ได้แก่ บริการสาธารณะระดับเทศบาล (Les Services Publics Communaux) บริการสาธารณะระดับจังหวัด (Les Services Publics Départementaux) และบริการสาธารณะระดับภาค (Les Services Publics Régionaux) โดยมีกฎหมายแบ่งแยกหน้าที่และประเภทของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทจะเป็นผู้จัดทำ บริการสาธารณะซึ่งเป็นหน้าที่แท้ ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. บริการสาธารณะทางด้านสุขอนามัย
2. บริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจ
3. บริการสาธารณะทางด้านสังคมและการศึกษา
4. บริการสาธารณะทางด้านวัฒนธรรม

บริการสาธารณะที่จัดทำโดยเอกชน

เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะมาเป็นเวลานานแล้ว การมีส่วนร่วมของเอกชนสามารถแบ่งได้ 2 กรณี คือ การมีส่วนร่วมทางอ้อมกับการมีส่วนร่วมทางตรง

1. การมีส่วนร่วมทางอ้อม ได้แก่ การเข้าร่วมร่วมมือของเอกชนในการจัดทำบริการ สาธารณะ โดยรัฐ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การเลือกตั้ง ภายใต้ระบบการปกครองแบบกระจายอำนาจ ประชาชนผู้สนใจสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ด้วยการสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหากได้รับการเลือกตั้งเข้าไปแล้วก็จะไปเป็นผู้จัดให้มี และวางหลักเกณฑ์ในการบริหารบริการสาธารณะต่อไป

1.2 คณะที่ปรึกษา ในบางกรณีกฎหมายกำหนดให้ผู้รับพิชิตชอบหรือหัวหน้าฝ่ายปกครอง ในหน่วยงานต้องขอความเห็นจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆก่อนที่จะตัดสินใจ การไม่ปฏิบัติตามจะ ถือว่านิติกรรมทางปกครองนั้นไม่ทำตามแบบ (Vice De Fome) ที่กฎหมายกำหนด ถือเป็นนิติกรรม ทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและอาจถูกศาลปกครองเพิกถอนได้

1.3 การร่วมให้ความเห็น ฝ่ายปกครองอาจเชิญเอกชนมาปรึกษาหารือเพื่อขอความเห็น เกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะในบางเรื่องก่อนที่จะดำเนินการได้

2. การมีส่วนร่วมทางตรง บริการสาธารณะเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐที่จะจัดทำ แต่ต่อมาเมื่อรัฐมีภาระมากขึ้น กิจการบางอย่างรัฐไม่จำเป็นต้องจัดทำเองเพราะเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การใช้อำนาจของรัฐ กิจการบางอย่างต้องใช้เงินลงทุนมาก ต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญเป็น พิเศษ ซึ่งทำให้รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างดีและรวดเร็วทันความต้องการของ ผู้ใช้บริการสาธารณะ จึงเกิดการมอบบริการสาธารณะให้เอกชนซึ่งมีความสนใจและความพร้อมเป็น ผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ

การมอบอำนาจ (Habilitation) ให้เอกชนเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะ หมายความว่า การ กระทำที่รัฐมอบให้เอกชนเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้ เพราะโดยสภาพ แล้วเอกชนไม่ได้มีหน้าที่ที่จะจัดทำบริการสาธารณะเพราะบริการสาธารณะเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจ และหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น เมื่อรัฐตัดสินใจอนุมัติหรืออนุญาตให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ บริการสาธารณะ เอกชนจึงสามารถเข้ามาดำเนินการได้ในกรณีดังต่อไปนี้

สัมปทาน (Concession) ได้แก่สัญญาที่ฝ่ายปกครองมอบให้เอกชนเป็นผู้จัดทำบริการ สาธารณะด้วยการลงทุนและเสี่ยงภัยของเอกชนเอง โดยเอกชนสามารถเก็บค่าบริการจากผู้ใช้บริการ กิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐไป

องค์กรวิชาชีพ (Organismes Professionnels) ได้แก่องค์กร เอกชนที่ทำหน้าที่รับผิดชอบใน การควบคุมวินัยในการประกอบอาชีพด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การวางกฎข้อบังคับทางวิชาชีพ การพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การพิจารณาลงโทษเมื่อมีการกระทำผิด และเพิกถอน ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดองค์กรวิชาชีพมีมานานแล้ว โดยได้มีการนำมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพในกระบวนการยุติธรรม เช่น สภานายความ (Ordre Des Avocats) คณะกรรมการผู้ประกอบวิชาชีพบรรณนิติกรรม (Chambre De Discipline Des Nnotaires) เป็นต้น โดยองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เหล่านี้มีฐานะเป็นองค์การมหาชนอิสระ (Etablissement Public) ต่อมาในปี ค.ศ. 1940 ได้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมขึ้นมาอีก คือ องค์กรวิชาชีพเกษตรกร (La Corporation Paysanne) องค์กรวิชาชีพแพทย์ (Ordre Des Médecins) องค์กรวิชาชีพสถาปนิก (Ordre Des Architectes) และองค์กรวิชาชีพเภสัชกร (Ordre Des Pharmaciens) เป็นต้น องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาภายหลังนี้มีสภาพเป็นองค์กรเอกชนที่จัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมหรือการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์มหาชน กล่าวคือ ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องติดต่อกับประชาชนให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดี ไม่ให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

แม้ว่าองค์กรวิชาชีพจะมีโครงสร้างและระบบการบริหารงานภายในที่เป็นแบบเอกชน แต่ในการดำเนินการขององค์กรวิชาชีพกลับมีการใช้อำนาจตามกฎหมายมหาชน กล่าวคือ อำนาจในการตรากฎข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพ การควบคุมการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งถือเป็นนิติกรรมทางปกครอง (Acte Administratif) หรืออำนาจในการพิจารณาลงโทษทางวินัยเมื่อสมาชิกขององค์กรวิชาชีพทำผิดข้อปฏิบัติทางวิชาชีพและ การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดมีสถานะ เช่น คำพิพากษาของศาล (Des Décisions Juridictionnelles) สำหรับเหตุผลที่องค์กรวิชาชีพมีทั้งอำนาจฝ่ายเดียวของฝ่ายปกครองในการวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และอำนาจเช่นศาลในการพิจารณาวินิจฉัยความผิดก็เนื่องมาจากองค์กรวิชาชีพเหล่านี้ได้รับมอบอำนาจจากรัฐให้เป็นผู้ดูแลควบคุมและดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด จึงต้องมีการมอบอำนาจของรัฐบางประการให้เพื่อที่จะสามารถจัดระเบียบในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริการสาธารณะคืออะไร

เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชนซึ่งมีทางเลือกหลายทางไม่ใช่เพียงการออกกฎระเบียบหรือให้งบประมาณไปดำเนินการ แต่เป็นบริการเพื่อคนจำนวนมาก เป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน

ภาครัฐมีภาระให้บริการแก่ประชาชนทั้งที่เป็นรายบุคคลและทั้งชุมชน โดยรัฐบาลกลางให้บริการแก่ประชาชนในวงกว้าง ขณะที่ท้องถิ่นให้บริการเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นของตน

คุณภาพของการบริการเป็นสิ่งสำคัญ ทำอย่างไรรัฐจึงจะประกันได้ว่าประชาชนได้รับบริการที่ดี การเน้นที่คุณภาพจะมีความหมายมากกว่าการเน้นปริมาณ การดำเนินการศึกษาความ

ต้องการของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับ การบริการนั้น เพราะประชาชนถือว่าพวกเขามีส่วนในการบริการนั้น มิใช่เพียงผู้รับบริการฝ่ายเดียว

มีวิธีการมากมายที่นำมาสู่การปรับปรุงการให้บริการสาธารณะ โดยเน้นที่การบริการที่มี คุณภาพในรูปแบบของความคุ้มค่าของเงินที่ลงทุนไปมุ่งที่ประสิทธิภาพของการบริการกับเรื่องของการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีทางเลือกให้กับประชาชนที่เป็นลูกค้าของการ ให้บริการสาธารณะนั้น ๆ เพราะการบริการสาธารณะเป็นการทำงานของรัฐที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ของสาธารณชน โดยเฉพาะเป็นการไม่มุ่งหวังกำไรแต่อย่างใด

หลักการในการดำเนินการยกระดับการให้บริการสาธารณะให้เกิดผล

ในการดำเนินการยกระดับการให้บริการสาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนผู้ดำเนินการต้องยึดหลักการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้สำเร็จ คือ

การผูกมัดที่จะทำและกำหนดไว้เป็นนโยบายสำคัญของหน่วยงาน

ความชัดเจน ความเข้าใจตรงกันในวัตถุประสงค์เป้าหมาย

การเข้าถึงเพื่อแน่ใจว่าคนพื้นฐานต่างกัน สามารถเข้าถึงกิจกรรมนี้ได้

เคารพซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ความรับผิดชอบ

การร่วมมือกัน

ความไว้วางใจกัน

การบูรณาการ การคิดเป็นองค์รวม

บริการสาธารณะเป็นกิจการที่ดำเนินการเพื่อส่วนรวมเป็นหลัก การดำเนินการหากไม่ใช่รัฐ เป็นผู้ดำเนินการก็อาจเป็นนิติบุคคลอื่นที่ได้รับไปดำเนินการ โดยการมอบหมายให้นิติบุคคลอื่นเป็น ผู้จัดทำบริการสาธารณะมีรูปแบบสำคัญ 4 รูปแบบ คือ

1. สัมปทานเป็นรูปแบบที่ผู้รับสัมปทานได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดให้มีบริการสาธารณะ

2. การมอบหมายให้เอกชนบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐ มอบหมายให้เอกชนรับไปดำเนินการในสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยให้เอกชนบริหารทรัพย์สิน โดยได้รับ ค่าตอบแทน

3. การว่าจ้างให้เอกชนเป็นผู้บริหารกิจการบริการสาธารณะแทนรัฐเป็นรูปแบบที่รัฐ มอบหมายให้เอกชนเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะ โดยได้รับค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ชัดเจนตายตัวและ บวกกับแรงจูงใจซึ่งเป็นผลกำไรที่จะได้จากผลงานของกิจการนั้น

4. การจ้างผู้จัดการบริหารงานแทนมีรูปแบบคล้ายกับรูปแบบข้างต้น แต่ผู้จัดการจะ ได้รับค่าตอบแทนแบบเหมาจ่ายเหมือนกับลูกจ้างในฐานะผู้บริหาร โครงการ ดังนั้น ในการดำเนินการ

ตามสัญญาสัมปทานโดยนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่รัฐเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งรัฐก็ต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และการจะให้นิติบุคคลได้รับไปจัดการบริการ สาธารณะรัฐย่อมพิจารณาแล้วว่า นิติบุคคลนั้นต้องมีศักยภาพ และมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ

แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2546, หน้า 114) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุม ประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด โครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน มีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 4) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่าง

พิจารณาแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ชิต นิลพานิช และกฤษณ ธนาพงศธร (2532, หน้า 350) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนได้ขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน (2531, หน้า 10) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจักได้รับการตอบสนอง และทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้น ว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม (2545, หน้า 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบท ย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความยากลำบาก

นอกจากนี้ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2545, หน้า 116) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนา ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ
5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

ระดับของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตาม หลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ ครอบครัว/ ชุมชนของตน
 2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
 3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดย แบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้
 - 3.1 คนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
 - 3.2 คนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
 - 3.3 คนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
 4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
 5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ
- นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วม ตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ แบ่งไว้ดังนี้
1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา

2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของคนในปัจจุบันคืออะไร

- 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
- 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
- 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อ แก้ไข

ปัญหาที่วางแผนนั้น

- 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
- 2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ
- 2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
- 2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้ (จิต นิลพานิช และ กุลชน ชนาพงศธร, 2532, หน้า 362)

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2. หลักการจัดความชัดเจน ความชัดเจนในเรื่องผลประโยชน์และความคิด จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ร่วมสนับสนุนนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษอบรมโดยให้ประชาชนมีโอกาสทดลองคิดปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการ พัฒนาได้

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการ ทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

อนึ่ง อมรวิรัช นาครทรรพ (2545, หน้า 118) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 แก่อบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุง กระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่มี จะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหาหรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยน เรียนระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนและดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

กรรมวิธีในการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถทำได้หลายวิธีที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2545, หน้า 11)

1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมถกปัญหาหรือเนื้อหาสาระของ แผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน

2. การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบ เข้ามีส่วนร่วม รับรู้และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย

4. การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างทั่วถึง

5. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร

6. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

7. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น

8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม

9. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม

10. การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันที่

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

सानิตซ์ บัญชู (2527, หน้า 7) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าคนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาดการมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

กระบวนการมีส่วนร่วม

สถาบันพระปกเกล้า (2545, หน้า 30-31) กล่าวถึงการแบ่ง กระบวนการการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมคานการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

สรุป การดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs เป็นกิจกรรมที่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีกระบวนการการมีส่วนร่วมหลายขั้นตอนของการดำเนินการ คือ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความจำเป็นสำหรับความสำเร็จของการบริหารงานการจัดการขยะตามหลัก 3Rs โดยประชาชนจะได้มีส่วนร่วมทั้งกับกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ของกระบวนการในทุก ๆ ขั้นตอนดำเนินงานอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ขยะหรือมูลฝอย (Solid Waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครีวเรื้อน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช่แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตาม กฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย สามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย (Compostable Waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง ร้อยละ 64 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจังเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ ร้อยละ 30 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. ขยะอันตราย (Hazardous Waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจังสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะมีพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง ร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. ขยะทั่วไป (General waste) หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟิล์มเปื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับ

ขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนในประเทศไทย

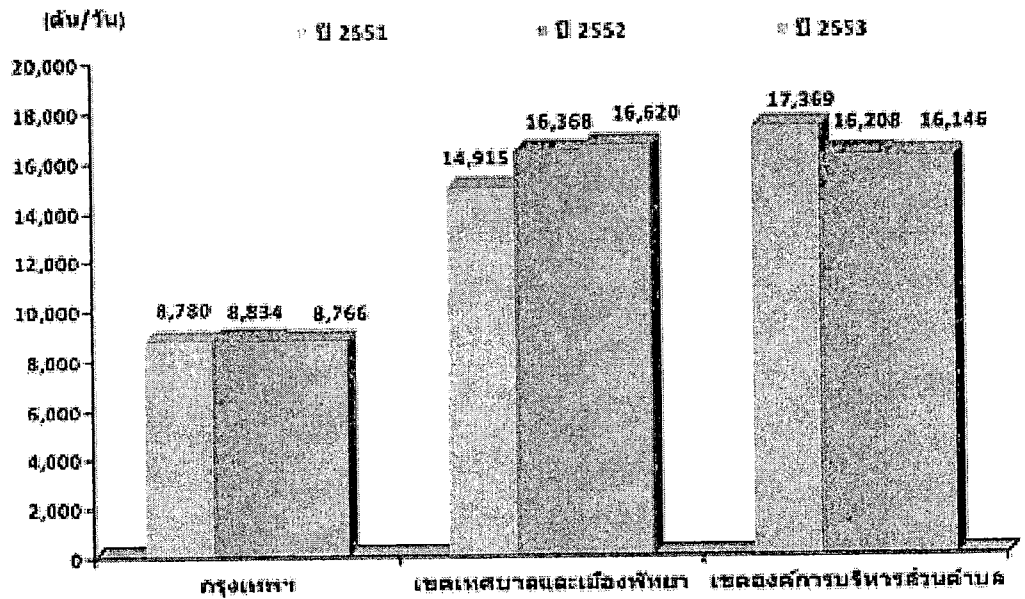
ตารางที่ 1 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2553

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย (ตันต่อวัน)					
	2548	2549	2550	2551	2552	2553
กรุงเทพมหานคร	8,291	8,403	8,532	8,780	8,834	8,766
เขตเทศบาลรวมเมือง	12,635	12,912	13,600	14,915	16,368	16,620
พัทธา						
ภาคกลางและภาค	5,499	5,619	5,780	5,258	5,830	5,918
ตะวันออก						
ภาคเหนือ	2,148	2,195	2,346	2,931	3,255	3,315
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,906	2,970	3,167	4,267	4,700	4,768
ภาคใต้	2,082	2,128	2,307	2,459	2,583	2,619
นอกเขตเทศบาล	18,295	18,697	18,200	17,369	16,208	16,146
รวมทั้งประเทศ	39,221	40,012	40,332	41,064	41,410	41,532

หมายเหตุ: องค์การบริหารส่วนตำบลยกฐานะเป็นเทศบาลจำนวน 343 แห่ง

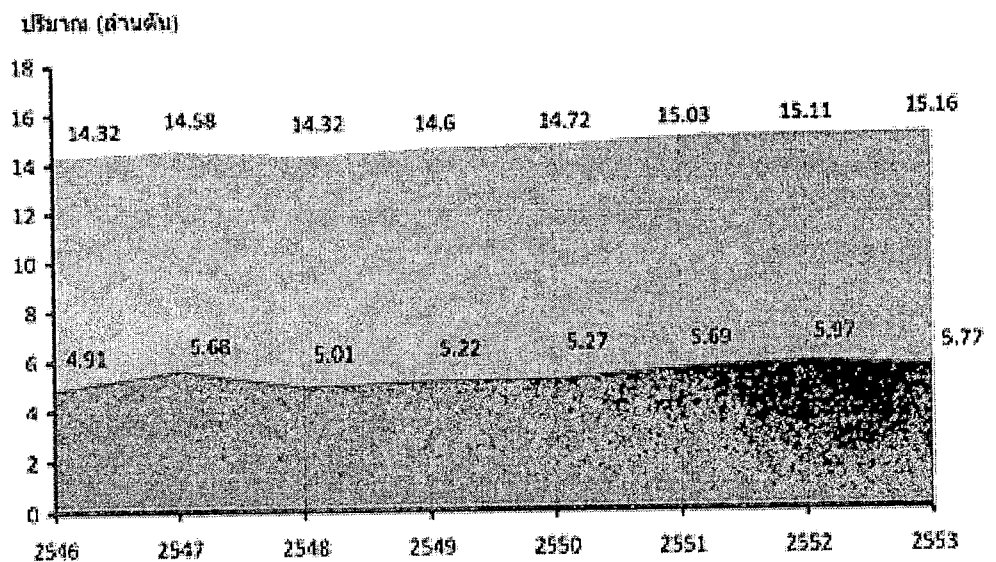
** องค์การบริหารส่วนตำบลยกฐานะเป็นเทศบาลจำนวน 378 แห่ง

ปริมาณขยะมูลฝอยคาดการณ์จากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรรายพื้นที่

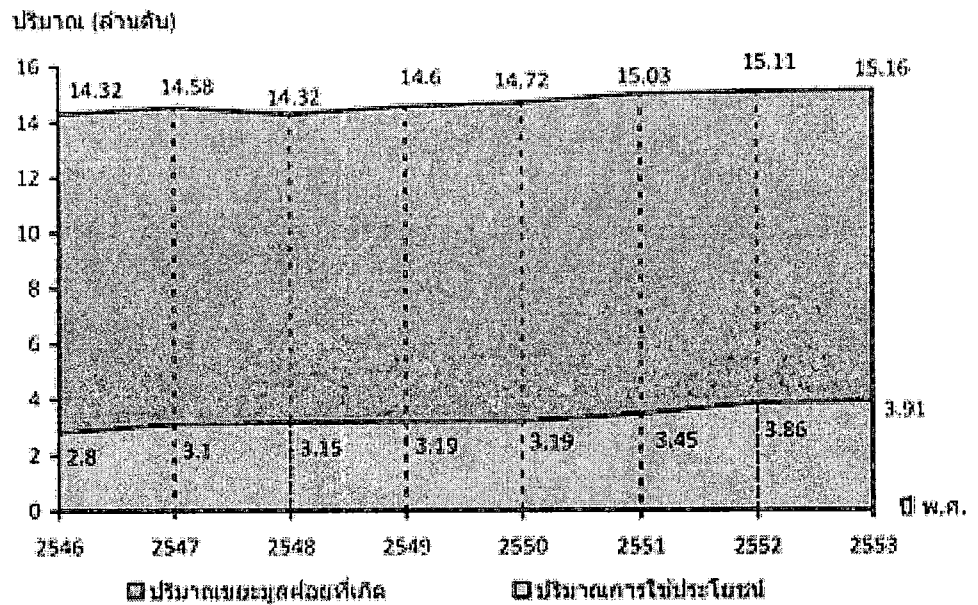
ภาพที่ 1 ปริมาณขยะมูลฝอย ปี 2551 - 2553 จำแนกตามการปกครอง

ที่มา: ข้อมูลการเก็บขนขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร กุมภาพันธ์ 2554 ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณการข้อมูลการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยกรมควบคุมมลพิษ กุมภาพันธ์ 2554

ภาพที่ 2 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในปี 2546 - 2553

ที่มา ข้อมูลการเก็บขนขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร กุมภาพันธ์ 2554 ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณการข้อมูลการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยกรมควบคุมมลพิษ กุมภาพันธ์ 2554

ภาพที่ 3 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ปี 2546 – 2553

(ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ ธันวาคม 2553)

ตารางที่ 2 สรุปปริมาณขยะมูลฝอย อัตราการผลิตและประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยของเทศบาล 98 แห่งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

จังหวัด	ประชากร		จำนวนเทศบาล	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะที่เก็บได้ (ตัน/วัน)	ประสิทธิภาพการเก็บขน (ร้อยละ)	อัตราการผลิตขยะ (กก./คน/วัน)
	ทะเบียนราษฎร	แฝง					
ชลบุรี	573,828	3,349,000	27	915.40	870.00	95	0.85
ตราด	52,626	64,297	9	49.00	49.00	100	0.41
จันทบุรี	154,977	80,605	16	175.70	161.65	92	0.74
ระยอง	206,403	132,800	16	314.50	287.25	91	0.92
สระแก้ว	66,495	29,270	8	82.00	76.00	93	0.85
ฉะเชิงเทรา	125,581	71,167	22	198.20	190.35	96	1.00
รวม	1,179,910	3,727,139	98	1,734.80	1,634.25	94.20	0.35

ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วมีปริมาณขยะเกิดขึ้นประมาณ 364 ตัน/วัน โดยท้องถิ่นรับดำเนินการกำจัดขยะ ซึ่งเป็นสถานที่กำจัดขยะแบบไม่ถูกหลักสุขาภิบาล มีจำนวน 8 แห่ง ส่วนใหญ่เทกองกับพื้น และฝังกลบบ้างเป็นครั้งคราว

ตารางที่ 3 ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดสระแก้ว

เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	ปริมาณขยะที่ เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะ ที่เก็บขนได้ (ตัน/วัน)	การกำจัดขยะมูลฝอย			คาดว่าจะ รองรับได้ถึง	หมายเหตุ
				ระบบกำจัด ระบบกำจัด	พื้นที่ กำจัด (ไร่)	พื้นที่ ที่ใช้ไป (ไร่)		
ทม.สระแก้ว	28	18	16	X	45	5	2557	พื้นที่กำจัดขยะของ ทม.สระแก้ว
ทต.ท่าเกษม	11.2	4	4					พื้นที่สาธารณะ
ทม.อรัญประเทศ	5	30	26	X	10	6	2550	ประโยชน์ บ้านคลอง ลึก
ทต.วัฒนานคร	3.755	5	5	X	10	10	-	พื้นที่สาธารณะ ประโยชน์ ต.ท่าเกษม
ทต.ตาพระยา	2.8	2.5	2.5	X	7.5	4	-	พื้นที่สาธารณะ ประโยชน์ บ้านตาพระยา
ทต.ศาลาลำดวน	3.84	3-5	3-5	X	20	5	2563	
ทต.เขาฉกรรจ์	8,715	2.5	2.5	X	3	2	2555	
ทต.วังน้ำเย็น	5.5	16	16	X	5	3	-	
หมายเหตุ	X	สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกหลักสุขาภิบาล						

ผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อสภาวะแวดล้อม

ขยะมูลฝอยนั้น นับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากร ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอย จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ถ้ามองกันอย่างผิวเผินแล้ว ขยะมูลฝอยนั้น ไม่ได้มีผลกระทบต่อมนุษย์มากนักทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ ยังอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรงมากนัก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงไม่ชัดเจนเท่าไร แต่ในความเป็นจริงแล้ว ขยะมูลฝอยจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก และจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ด้วยทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจาก

1. ขยะมูลฝอย เป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ ยุง ฯลฯ และเป็นที่พักซุกซ่อนของหนูและสัตว์อื่น ๆ
2. ขยะมูลฝอย ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ
3. ขยะมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกลาด ถูกลมพัดกระจัดกระจายไปตกอยู่ตามพื้น ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นสกปรก ขาดความสวยงาม เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น และผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง

นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่ตกอยู่หรือถูกทิ้งลงในคูคลอง หรือทางระบายน้ำ จะไปสกัดกั้นการไหลของน้ำ ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเกิดการเน่าเสีย

4. น้ำเสียที่เกิดจากกองขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ เป็นน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงมาก ซึ่งมีทั้งสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ เชื้อโรค และสารพิษต่าง ๆ เจือปนอยู่ เมื่อน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลไปตามพื้นดินบริเวณใด ก็จะทำให้บริเวณนั้นเกิดความสกปรกและความเสื่อมโทรมของพื้นดิน และอาจเปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้ดินมีคุณสมบัติเป็นดินด่างหรือดินกรดได้ ในกรณีที่น้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลลงสู่แหล่งน้ำก็จะทำให้คุณภาพน้ำเสียไป ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำผิวดินหรือแหล่งน้ำใต้ดินก็ตาม ล้วนเป็นอันตรายต่อผู้ใช้น้ำและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในแหล่งน้ำ น้ำที่สกปรกมากหรือมีสารพิษเจือปนอยู่ ก็อาจทำให้สัตว์น้ำตายในเวลาอันสั้น นอกจากนั้นสิ่งสกปรกต่าง ๆ ที่เจือปนในน้ำ ก็จะส่งผลต่อระบบนิเวศของน้ำทำให้สัตว์น้ำที่มีค่าบางชนิดสูญพันธุ์ไป นอกจากนี้ น้ำที่มีสิ่งสกปรกเจือปนย่อมไม่เหมาะแก่การอุปโภคบริโภค แม้จะนำไปปรับปรุงคุณภาพแล้วก็ตาม เช่น การทำระบบน้ำประปา ซึ่งก็ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำมากขึ้น

5. ขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ในเขตชุมชน หรือที่กองทิ้งไว้ในแหล่งกำจัดซึ่งไม่มีการฝังกลบ หรือขณะที่ทำการเก็บขนโดยพาหนะที่ไม่มีการปกปิดอย่างมิดชิด ขยะมูลฝอยเหล่านั้นส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจออกมา เศษชิ้นส่วนของขยะมูลฝอยจะสามารถปลิวไปในอากาศ ทำให้เกิดความสกปรกแก่บรรยากาศ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์และทำความสกปรกให้กับบริเวณข้างเคียงได้

นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้นาน ๆ จะได้มีก๊าซที่เกิดจากการหมักขึ้น ได้แก่ ก๊าซชีวภาพซึ่งติดไฟหรือเกิดระเบิดขึ้นได้ และก๊าซไข่เน่า (ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์) ซึ่งมีกลิ่นเหม็น การแก้ไขปัญหามลพิษ

ขยะมูลฝอยมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทำให้เกิดการปนเปื้อนของพื้นดิน แหล่งน้ำ และอากาศ ทำให้บ้านเมืองไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เป็นที่เจริญตาของผู้ที่ได้พบเห็น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยทั่วไป การแก้ไขปัญหามลพิษของขยะมูลฝอย จึงควรปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขผลเสียที่จะเกิดขึ้น สำหรับการป้องกันและแก้ไขที่สมควรพิจารณาถึงต้นเหตุที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยขึ้นมา ซึ่งก็ควรจะหมายถึงมนุษย์หรือผู้สร้างขยะมูลฝอยนั่นเอง

การป้องกันและการแก้ไขปัญหามลพิษของขยะมูลฝอยเริ่มต้นด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่มนุษย์ให้รู้จักรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดทั้งในบ้านเรือนของตัวเองและภายนอกบ้าน ไม่ว่าจะ เป็นถนนหนทาง สถานที่ทำงาน หรือที่สาธารณะอื่น ๆ ให้รู้จักทิ้งขยะมูลฝอยลงในภาชนะให้เป็นที่เป็นทาง ไม่มั่งง่ายทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ทั้งนี้เป็นการช่วยให้พนักงานเก็บขยะนำไปยังสถานที่กำจัดได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

หลักเกณฑ์ในการจัดการมูลฝอย

1. การคัดแยกมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด เป็นการจำแนกประเภทของมูลฝอยที่ทิ้งโดยผู้ผลิต มูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด
2. การเก็บรวบรวมมูลฝอย คือการเก็บกักมูลฝอยใส่ภาชนะ รวมถึงการรวบรวมมูลฝอยจาก แหล่งต่าง ๆ แล้วนำไปใส่ยานพาหนะเพื่อขนส่ง ไปกำจัด หรือนำไปทำประโยชน์อื่น ๆ ต่อไป
3. การเก็บขน และขนส่งมูลฝอย เป็นการนำมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนใส่ ยานพาหนะไว้แล้วนั้น ไปยังสถานที่กำจัด หรือทำประโยชน์อย่างอื่น
4. การแปรสภาพมูลฝอย เป็นการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบทาง กายภาพ เคมี และชีวภาพของขยะมูลฝอยเพื่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการขนส่ง การนำกลับไปใช้ประโยชน์ การเก็บรวบรวม การกำจัด หรือการลดปริมาตร
5. การกำจัดหรือทำลาย เป็นวิธีการกำจัดมูลฝอยขั้นสุดท้าย เพื่อให้มูลฝอยนั้น ๆ ไม่ก่อให้เกิด ปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อม อันอาจส่งผลกระทบต่อมนุษย์ต่อไป ซึ่งวิธีการกำจัดมูลฝอย ได้แก่ การทำปุ๋ย การเผาด้วยเตา และการฝังกลบแบบสุขาภิบาล

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย

การจัดการมูลฝอยนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ต่าง ๆ หลายด้าน การเลือกใช้วิธีการแบบไหนก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว วิธีการจัดการมูลฝอยที่สำคัญ ๆ มี 5 วิธี ดังนี้

1. การถม (Dumping) หมายถึงการที่เรานำขยะมูลฝอยไปถมหรือทิ้งไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ โดยปล่อยให้เน่าเปื่อยไปตามธรรมชาติวิธีนี้อาจแบ่งได้ 2 วิธี คือ

- 1.1 ถมบนพื้นดิน คือการถมมูลฝอยไว้บนพื้นดิน โดยถมในพื้นที่ที่ต่ำหรือที่ลุ่มเพื่อ ต้องการให้ที่นั้นสูงขึ้น เหมาะกับมูลฝอยประเภท เศษกระดาษ อีฐหัก พวกใบไม้ กิ่งไม้ เป็นต้น ข้อดี ของการถมบนพื้นดิน คือ เหมาะกับการกำจัดมูลฝอยในชนบท ไม่ทำลายทรัพยากร ไม่ต้องใช้ ความรู้มากในการกำจัด เป็นต้น ส่วนข้อเสีย คือ ไม่สามารถกำจัดมูลฝอยได้ทุกประเภท อาจเป็น แหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคได้ เป็นต้น

- 1.2 ทิ้งทะเล คือการนำเอาขยะ ไปทิ้งทะเล ซึ่งก็มีข้อดีคือไม่ต้องเสียงบประมาณในการ ใช้ที่ดิน ไม่ต้องแยกประเภทของขยะมูลฝอย ข้อเสียคือ มูลฝอยที่ลอยน้ำได้อาจพัดเข้าหาฝั่งได้ ขยะ มูลฝอยเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศใต้น้ำ เป็นต้น

2. การฝัง (Burial)

การฝังโดยทั่วไป หมายถึงการนำเอาขยะมูลฝอยไปฝังในดิน วิธีนี้เหมาะที่จะใช้ในชนบท เพราะมีพื้นที่มากและอาจนำเอามูลฝอยไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ทำปุ๋ย เป็นต้น ซึ่งการฝังแบบนี้มีวิธี

ในการดำเนินงานคือ ขุดหลุมสี่เหลี่ยมกว้างด้านละประมาณ 0.5-1 เมตร ลึกประมาณ 1 เมตร แล้วนำดินที่ขุดได้กองไว้ปากหลุม เมื่อมีขยะมูลฝอยก็เทเกลี่ยให้กระจายทั่วหลุม จากนั้นนำดินที่ปากหลุมเกลี่ยลงทับขยะประมาณ 10 เซนติเมตร กระแทกดินให้แน่นพอสมควร ชั้นต่อไปก็ทำเช่นเดียวกันจนเต็มหลุม ชั้นบนสุดควรจะทำอัดแน่นและให้ความหนาประมาณ 1 ฟุตหรือ 30 เซนติเมตร เพื่อป้องกันสัตว์เขี้ยว

ข้อดีของการฝังคือ สามารถฝังขยะได้ทุกประเภท ถ้ากำจัดดี ๆ จะไม่มีกลิ่นรบกวน

ข้อเสีย คือต้องมีพื้นที่พอสมควรในการฝัง มีข้อจำกัดในเรื่องน้ำท่วม เป็นต้น

การฝังอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การฝังแบบนี้คล้ายกับการฝังแบบธรรมดา แต่ต่างกันตรงที่ ต้องมีการบดอัดขยะมูลฝอยเพื่อให้ยุบตัวแน่นและมีการเอาดินกลบชั้นบน ซึ่งมีการบดอัดอีกครั้งหนึ่ง เหมาะกับชุมชนเมืองเพราะใช้กับพื้นที่ที่ต้องมีปริมาณขยะมาก ๆ โดยมีวิธีทำ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขุดดินทำเป็นร่อง ให้ขุดร่องให้เพียงพอกับที่ทิ้งขยะในแต่ละวัน และความลึกจะไม่มี การกำหนดที่แน่นอนจะขึ้นอยู่กับว่าปริมาณขยะนั้นมีมากน้อยเพียงใด
2. เทขยะมูลฝอยลงร่องที่ขุดไว้ เมื่อเทขยะลงร่องเรียบร้อยแล้ว ก็กวาดขยะให้มีความลาดเอียงประมาณ 45 องศา เพื่อความสะดวกแก่รถอัดที่จะทำงานช่วงต่อไป
3. บดอัดขยะมูลฝอย เมื่อกวาดให้ลาดเอียงตามข้อ 2 แล้ว รถบดอัดก็จะทำการบดอัดขยะ
4. ปิดขยะมูลฝอยด้วยดิน เมื่อขยะมูลฝอยถูกบดอัดแน่นดีแล้ว ก็เกลี่ยดินกลบแล้วใช้รถบดกดทับอีกเพื่อให้แน่น ความหนาของชั้นระหว่างขยะมูลฝอยที่กั้นวันต่อวัน ความหนาควรไม่น้อยกว่า 6 นิ้ว แต่ถ้าเป็นชั้นบนสุดต้องไม่น้อยกว่า 2 ฟุต

ข้อดี คือ เหมาะที่จะใช้กับชุมชนที่ไม่แออัด สามารถกำจัดมูลฝอยได้เกือบทุกประเภท ยกเว้น ยางรถยนต์ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการแยกขยะมูลฝอย

ข้อเสีย คือ เป็นวิธีที่ใช้อุปกรณ์ราคาแพง ไม่สามารถปลูกสิ่งก่อสร้างที่ต้องรับน้ำหนักมาก ๆ ได้

3. การเผา (Burning) การเผากลางแจ้ง หมายถึงการนำเอาขยะมาเผาในที่กลางแจ้งบนพื้นดิน โดยไม่ต้องมีเตาเผา

ข้อดี คือ ใช้ได้ดีกับหมู่บ้านในชนบท ควันไฟใช้ประโยชน์ได้ เช่น ไล่แมลง นอกจากนี้ก็เป็นวิธีที่ไม่ต้องใช้พื้นที่มาก เป็นต้น

ข้อเสีย คือ อาจเกิดไฟไหม้ได้ ขยะเมื่อเผาอาจส่งกลิ่นเหม็นได้ และถ้าไม่มีการนำพงเข้าเมื่อเผาไหม้เสร็จแล้วไปทิ้ง ก็จะทำให้เกิดการฟุ้งกระจายได้

การเผาด้วยเตาเผาขยะมูลฝอย ในการเผาในเตาเผาจำเป็นต้องมีการแยกประเภทของขยะที่ไม่ไหม้ออกก่อน เพราะถ้ามีมูลฝอยที่ไม่ไหม้ไฟอยู่ในเตาเผาก็อาจจะเกิดการอุดตันได้

ข้อดี คือ ใช้เนื้อที่ในการกำจัดน้อย อาจนำความร้อนที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้ และเป็นวิธีที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง เพราะเป็นวิธีกำจัดที่มีขีดจำกัดไม่ฟุ้งกระจาย เป็นต้น

ข้อเสีย คือ ค่าก่อสร้างค่อนข้างสูง เปลืองค่าใช้จ่ายในการแยกประเภทขยะมูลฝอย และไม่เหมาะในการเผาตอนฝนตก เป็นต้น

4. การหมักขยะมูลฝอยทำปุ๋ย (Composting) หมายถึง การนำเอาขยะมูลฝอยพวกที่ย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ยในสภาพที่มีออกซิเจน ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

การแยกขยะมูลฝอย ซึ่งจะแยกเอาแต่มูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้

สับขยะมูลฝอยให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาดไม่ควรเกิน 2 นิ้ว

คลุกเคล้าขยะมูลฝอยให้เข้ากัน

การหมัก เมื่อขยะมูลฝอยคลุกเคล้ากันได้ดีแล้ว ก็นำไปหมัก โดยอาจกองบนพื้นหรือหลุมตื้น ๆ และกองสูงไม่น้อยกว่า 3 ฟุต แต่ไม่ควรเกิน 6 ฟุต อุณหภูมิที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 122-158 องศาฟาเรนไฮต์ ระยะเวลาที่หมักประมาณ 15-21 วัน แต่ทุก ๆ ช่วง 2-3 วัน ต้องมีการกลับขยะมูลฝอยสักครั้งหนึ่ง เมื่อครบกำหนดก็จะได้ปุ๋ยหมักตามที่ต้องการ

ข้อดี คือ สามารถลดปริมาณขยะลงได้ อีกทั้งยังสามารถใช้ประโยชน์จากมูลฝอยได้อีกด้วย กระบวนการหมักไม่ต้องใช้อุปกรณ์มาก และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อเสีย คือ ปุ๋ยที่ได้อาจมีคุณภาพต่ำกว่าปุ๋ยเคมี

5. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) หมายถึง การนำเอาขยะมูลฝอยที่ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ กลับมาใช้อีกครั้ง ซึ่งมูลฝอยที่นำมาใช้ใหม่ ได้แก่

กระดาษ เช่น การนำกระดาษเก่ากลับมาใช้ การทำกระดาษสา เป็นต้น

พลาสติก ได้แก่ การนำมาขึ้นรูปใหม่ เช่น ขึ้นรูปใหม่เป็นแจกัน ถังขยะ เป็นต้น

อลูมิเนียม เช่น กระจังอลูมิเนียมที่ใช้แล้วสามารถที่จะนำเข้าสู่กระบวนการผลิตแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ข แก้ว แก้วก็เป็นอีกผลิตภัณฑ์หนึ่งที่สามารถหลอมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ข้อดี คือ สามารถลดขยะในสิ่งแวดล้อมได้ ลดต้นทุนในการผลิตได้ เป็นต้น

ข้อเสีย คือ วัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่บางชนิด อาจมีการปนเปื้อนของสารพิษอยู่ ถ้าไม่มีการฆ่าเชื้อให้ดี เช่น พลาสติก

หลักการที่ใช้ในการพิจารณาเลือกวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย

1. ลักษณะและปริมาณของขยะมูลฝอย วิธีการกำจัดมูลฝอยแต่ละวิธีอาจใช้ได้กับลักษณะมูลฝอยอีกอย่างหนึ่ง เช่น ขยะมูลฝอยที่เผาได้ก็เหมาะกับขยะที่ต้องนำมาเผา เป็นต้น

2. สถานที่ การเลือกวิธีที่จะกำจัดขยะมูลฝอยควรคำนึงถึงสถานที่ด้วย เช่น ถ้าเลือกวิธีเผา กลางแจ้ง ก็ควรคำนึงด้วยว่ากลิ่นหรือควันจากการเผาไหม้มันจะรบกวนประชาชนหรือไม่ เป็นต้น
3. ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ในการกำจัดขยะมูลฝอยเราต้องคำนึงถึงราคาด้วยว่ามันเหมาะสมหรือคุ้มทุนหรือไม่
4. ค่าใช้จ่ายในกระบวนการกำจัด เช่นค่าใช้จ่ายในการซื้อรถบดอัด ในการฝังกลบแบบ สุขาภิบาล
5. การนำผลผลิตจากการกำจัดขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ เช่นถ้าต้องการพลังงานความร้อนก็ควรเลือกวิธีเผาด้วยเตาเผาขยะ
6. ผลกระทบของการกำจัดขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะในการที่จะกำจัดขยะมูลฝอยต้องคำนึงถึงผลกระทบเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

ผู้วิจัยได้รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะด้านการจัดการขยะที่กำหนดไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ประกอบด้วย

1. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.

2535

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึง “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

มาตรา 6 เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณของอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้า มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ

(2) ปล่อยให้ขยะมูลฝอยในที่ดินของตนในสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ

2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549

ในพระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึง

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและ หน้าที่ในการ

จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึง

“ของเสีย” หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสาร หรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลวหรือก๊าซ

ในมาตรา 77 กำหนดให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

4. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึงเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ดังนี้

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๕ ก็ได้

ในมาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยนอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

(3) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

(6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

แนวคิดเกี่ยวกับดำเนินงานการจัดการขยะตามหลัก 3Rs

การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งมีเพียงร้อยละ 36 เท่านั้น ส่วนที่เหลือมีการเทกองกลางแจ้งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง จากปัญหาดังกล่าวแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดปริมาณขยะให้น้อยลง จึงมีการนำแนวทางการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วิธีการลดการใช้วัสดุ/ผลิตภัณฑ์เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) มีการนำวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำเศษวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) โดยมีตัวอย่างและวิธีง่ายๆ ดังนี้

1. ลดการใช้ (Reduce)

1.1 ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุกฎภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Refuse)

1.1.1 ปฏิเสธการใช้บรรจุกฎภัณฑ์ฟุ่มเฟือย รวมทั้งขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ

1.1.2 หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุกฎภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น

1.1.3 หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งาน

1.1.4 ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว

1.1.5 กรณีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประจำบ้านที่ใช้เป็นประจำ เช่น สบู่ ฟงซั๊กฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของ ผลิตภัณฑ์

1.1.6 ลดหรือลดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ

1.2 เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return)

1.2.1 เลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำ – คืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ

1.2.2 เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถูจ้อปิ้ง โปสเตอร์

1.2.3 เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลังจากการบริโภคของประชาชน

2. ใช้ซ้ำ (Reuse)

ใช้ซ้ำ เป็นหนึ่งในแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า การใช้ซ้ำเป็นการที่เรานำสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้งานไปแล้ว และยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ซ้ำ เป็นการลดการใช้ทรัพยากรใหม่ รวมทั้งเป็นการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย ตัวอย่างของการใช้ซ้ำ ก็เช่น

2.1 เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้

2.2 ซ่อมแซมเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานต่อไปได้อีก

2.3 บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น

2.4 นำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่ม เขยือกนม และกล่องใส่ขนม

2.5 ยืม เช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์วารสาร

2.6 บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่น ๆ

2.7 นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การ

นำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของ แจกัน การนำเศษผ้ามาทำเป้ลมนอน เป็นต้น

2.8 ใช้ซ้ำวัสดุสำนักงาน เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า เป็นต้น

3. รีไซเคิล (Recycle)

รีไซเคิล เป็นการนำวัสดุต่าง ๆ อย่างเช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม ฯลฯ มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงานและลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้โดย

3.1 คัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล

3.2 นำไปขาย/บริจาค/นำเข้าธนาคารขยะ/กิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อเข้าสู่วงจรของการนำกลับ ไปรีไซเคิล

ความเป็นมาของ 3Rs

สืบเนื่องจากการประชุมสุดยอดผู้นำกลุ่ม G8 ที่มลรัฐ Georgia ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนมิถุนายน 2547 นายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่นได้นำเสนอหลักการด้าน 3Rs (Reduce Reuse Recycle) เพื่อส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน โดยการลดของเสีย การใช้ซ้ำ และแปรรูปใช้ใหม่ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ภายหลังการบริโภคเพื่อเป็นการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่ามากที่สุด โดยรัฐบาลญี่ปุ่นพร้อมเป็นผู้นำในภูมิภาคในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้าน 3Rs ของประเทศต่าง ๆ ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดให้มีการประชุม 3Rs ในระดับรัฐมนตรี ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยมีประเทศไทย และกว่า 20 ประเทศทั่วโลกเข้าร่วมประชุม เพื่อกำหนดแนว นโยบายและกรอบแนวทางความร่วมมือการดำเนินงานด้าน 3Rs ใน 5 ประเด็นหลัก คือ การกำหนดนโยบายระดับชาติเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้าน 3Rs การลดอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า ผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบที่เกี่ยวกับ 3Rs การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา การเสริมสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้าน 3Rs ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดให้มีการประชุม Senior Officials Meeting on the 3Rs Initiatives (SOM 3Rs) ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้าน 3Rs และในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 โดยในการประชุมได้มีการระดมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา นโยบาย 3Rs และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มขีดความสามารถของผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานด้าน 3Rs และความร่วมมือเพื่อการหมุนเวียนทรัพยากรระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

สรุปสาระสำคัญของการประชุม เป็นการประชุมต่อเนื่องจากการประชุมในระดับรัฐมนตรี เพื่อเน้นย้ำเจตนารมณ์การดำเนินงานด้าน 3Rs ในภูมิภาคเอเชียรวมทั้งเป็นการผลักดันการดำเนินงานดังกล่าวให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

กิจกรรม/โครงการในการจัดการขยะชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีดังนี้
การคัดแยกขยะมูลฝอย

รณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในบ้านเรือน หรือเจ้าของประกอบการ อาคารที่พักอาศัย อาคารสำนักงาน สถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถานประกอบการและสถานที่อยู่อาศัยอื่น ๆ ดำเนินการคัดแยกและเก็บกักขยะที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตรายและขยะทั่วไป
2. เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการกำหนด
3. เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหาร ที่รับประทานอาหาร และแหล่งน้ำดื่ม
4. ให้เก็บกักขยะอันตราย หรือภาชนะบรรจุสารที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากขยะอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ หรือการระเบิด เพื่อแยกทิ้งตามรูปแบบการเก็บรวบรวมของ อปท. ซึ่งมี 3 แบบหลัก ๆ ได้แก่
การเก็บจากหน้าบ้านพร้อมขยะทั่วไปโดยการเก็บขนมีช่องแยกขยะอันตราย
การเก็บจากหน้าบ้านตามวันที่กำหนดโดยมีรถเก็บขยะอันตรายโดยเฉพาะ
การนำไปทิ้งในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายของชุมชนที่จัดไว้เฉพาะ
5. ห้ามเก็บกักขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภท ๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มีฉลากและไม้รั้วไหล และห้ามเทของเหลวต่างชนิดปนกันเนื่องจากอาจเกิดการระเบิดหากเป็นของแข็งหรือกิ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง
6. หลีกเลี่ยงการเก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน
7. หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมันหรือตะกอนน้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรงและบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ
8. ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัด โลหะมีค่าหรือการทำลายขยะในบริเวณที่พักอาศัย หรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

ก่อนที่จะนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ต้องมีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยภายในบ้าน เพื่อเป็นการสะดวกแก่ผู้เก็บขนและสามารถนำขยะบางชนิดไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว รวมทั้งง่ายต่อการนำไปกำจัดอีกด้วย

แนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอย

การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่สำคัญ ต้องอาศัยขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปแล้วหน่วยงาน ประชาชนองค์กรและชุมชนสามารถลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นได้โดยใช้หลักการ ดังนี้

1. ระดับครัวเรือน

ลดการใช้

ลดการขนขยะเข้าบ้าน ไม่ว่าจะเป็นถุงพลาสติก ถุงกระดาษ กระดาษห่อของ โฟม หรือหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม เครื่องสำอาง ถ่านชนิดชาร์จได้ สบู่เหลว น้ำยารีดผ้า น้ำยาทำความสะอาด ฯลฯ

ลดปริมาณขยะมูลฝอยอันตรายในบ้าน หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีภายในบ้าน เช่น ยากำจัดแมลงหรือน้ำยาทำความสะอาดต่าง ๆ ควรจะหันไปใช้วิธีการทางธรรมชาติจะดีกว่า อาทิ ใช้เปลือกส้มแห้งนำมาเผาไต่ถุ้ง หรือ ใช้ผลมะนาวเพื่อดับกลิ่นภายในห้องน้ำ

พยายามหลีกเลี่ยงการใช้โฟมและพลาสติกซึ่งกำจัดยาก โดยใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าในการจับจ่ายซื้อของ ใช้ปิ่นโตใส่อาหาร

ใช้ซ้ำ

นำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถุงพลาสติกที่ไม่เปรอะเปื้อนก็ให้เก็บไว้ใช้ใส่ของอีกครั้งหนึ่ง หรือใช้เป็นถุงใส่ขยะในบ้าน

นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้การนำขวดพลาสติกก็สามารถนำมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของ แจกัน การนำเศษผ้ามาทำเป้ลมนอน เป็นต้น

ใช้กระดาษทั้งสองหน้า

การรีไซเคิล เป็นการนำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่าง ๆ นอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงานและลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้โดย

คัดแยกขยะรีไซเคิล แต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ

นำไปขาย/บริจาค/ นำเข้าธนาคารขยะ/กิจกรรมขยะแลกไข่

ขยะเหล่านี้ก็จะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

2. ระดับชุมชน

จัดทำโครงการหรือประสานให้มีการดำเนินโครงการที่เน้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะชุมชน ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งจะลดภาระการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยโครงการดังกล่าว ได้แก่ การจัดตั้งธนาคารขยะหรือวัสดุเหลือใช้ การหมักทำปุ๋ย การหมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ ขยะแลกของ ผ้าปารีไซเคิล การบริจาคสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรมการคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

1. ระดับครัวเรือน

1.1 สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ อาทิเช่น กระจาดต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า แจกกันจากขวดพลาสติก หมวกจากกระป๋องเบียร์

1.2 การทำน้ำหมักจุลินทรีย์ น้ำหมักจุลินทรีย์ คือ สารละลายที่ได้จากการย่อยสลายเศษวัสดุที่เหลือใช้จากส่วนต่าง ๆ ของพืชหรือสัตว์ โดยผ่านกระบวนการหมักในสภาพที่ไม่มีออกซิเจน มีจุลินทรีย์ทำหน้าที่ย่อยสลายเศษซากพืชและซากสัตว์เหล่านั้นให้กลายเป็นสารละลายรวมถึงการใช้เอนไซม์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมีการเติมเอนไซม์หรือการเร่งการย่อยสลาย ทำให้เกิดกระบวนการย่อยสลายได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. ระดับชุมชน

2.1 การจัดตั้งสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภทในชุมชน โดยสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภทจัดเตรียมไว้สำหรับให้ประชาชนที่ไม่สะดวกและไม่ต้องการขายซื้อ ขยายขยะแต่มีพฤติกรรมที่ดีและมีความตระหนักถึงผลของการแยกขยะและทิ้งลงในภาชนะที่เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมการรณรงค์และให้ความรู้แก่ประชาชนในการคัดแยกขยะและทำความสะอาดขยะเบื้องต้น และเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่ควรดำเนินการ เพราะเข้าถึงชุมชนได้ง่ายและตลอดเวลาสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภทควรจัดไว้ในบริเวณที่ประชาชนนำมาทิ้งได้สะดวก เช่น หน้าร้านค้า ริมนนบริเวณชุมชน เป็นต้น กิจกรรมรูปแบบนี้เหมาะสำหรับใช้เป็นแนวทางการเรียกคืนขยะบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้จากผู้บริโภค โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการ

จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการและประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานและติดตามผล

กำหนดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งภาชนะรองรับขยะแต่ละประเภท โดยพื้นที่ที่เหมาะสมควรเป็นพื้นที่ที่ไม่มีน้ำท่วมขัง ไม่อับชื้น แสงแดดส่องถึงรถขยะสามารถเข้าถึงได้สะดวก

กำหนดประเภทและขนาดของภาชนะสำหรับใส่ขยะแต่ละประเภท โดยกำหนดทั้งสีและเขียนคำบรรยายให้ถูกต้อง

นำร่องรับขยะไปจัดวางตามแหล่งกำเนิดขยะที่สำคัญ เช่น ตลาดสด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า โรงแรม รีสอร์ท ที่พักเช่าอาศัย เป็นต้น

ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงรูปแบบของกิจกรรม โดยจัดทำเอกสารเพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนในบริเวณที่มีสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภทตั้งอยู่ โดยเอกสารจะต้องบอกถึงวิธีทำความสะอาดขยะขั้นต้น การลดขนาดขยะ สีของถังขยะกับประเภทขยะ วันและเวลาที่จัดเก็บขยะ บริเวณสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภท และเวลาในการเก็บรวบรวม

ติดตามและประเมินผลโดยคณะกรรมการฝ่ายติดตามและประเมินผลที่แต่งตั้งไว้โดยทำการบันทึกปริมาณและประเภทของขยะที่ถูกนำมาทิ้งไว้ เพื่อประเมินความสำเร็จในการทำงาน

2.2 ธนาคารขยะรีไซเคิล กิจกรรมธนาคารขยะมีเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน และเสริมสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกมูลฝอยรวมทั้งสร้างนิสัยการออมทรัพย์ลักษณะของกิจกรรมเริ่มจากการรับสมัครสมาชิก แล้วนำวัสดุรีไซเคิลมาชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นจำนวนเงิน บันทึกลงสมุดคู่ฝากโดยใช้ราคาที่ได้ประสานกับร้านรับซื้อของเก่าเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา รายได้ของกิจกรรมมาจากผลต่างของราคาที่คณะทำงานกำหนด กับราคาที่สามารถขายให้กับร้านรับซื้อ ซึ่งต้องมีการหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกจิตสำนึกในการจัดการขยะและการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน
2. เป็นการช่วยลดปริมาณขยะและเสริมสร้างความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง

เหมาะสม

3. เพื่อนำผลพลอยได้จากการตั้งธนาคารขยะมาตั้งเป็นกองทุนสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

ในชุมชน

4. เพื่อเป็นการสร้างรูปแบบการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก สถานที่เก็บรวบรวมวัสดุรีไซเคิล สมุดคู่ฝากและเอกสาร

บัญชี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ประชุมชี้แจง เพื่อชี้แจงให้กับชุมชนทราบถึงจุดประสงค์ในการจัดทำโครงการธนาคารขยะ จัดตั้งคณะทำงาน เพื่อจัดตั้งคณะทำงาน โครงการธนาคารขยะ ซึ่งประกอบด้วย ผู้จัดการ

ธนาคารขยะ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่คัดแยกขยะและชั่งน้ำหนัก จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่จัดบันทึกและคิดเป็นจำนวนเงิน จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ลงสมุดคู่ฝากบัญชีอื่นๆ จำนวน 1 คน

การลดการใช้พลาสติกและโฟม ร่วมกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้มีการลดการใช้พลาสติกและโฟม โดยสามารถทำได้ดังนี้

1. การจัดทำป้ายและบอร์ดประชาสัมพันธ์การจัดทำป้ายและบอร์ดประชาสัมพันธ์เป็นการสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการปัญหาและสถานการณ์ขยะมูลฝอยแนวทางลดการใช้พลาสติกและ โฟม เป็นต้น
2. กิจกรรมประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ง่ายเนื่องจากศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า
3. กิจกรรมการณรงค์ประชาสัมพันธ์ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาพลาสติกและ โฟม และคาดหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมในการลดใช้พลาสติกและ โฟม เช่น การเดินรณรงค์และประชาสัมพันธ์การแจกแผ่นพับให้ความรู้เรื่องของบรรจุภัณฑ์พลาสติกและ โฟม
4. กิจกรรมการซื้อสินค้าไม่ใส่ถุงพลาสติกเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนเล็งเห็นปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกและ โฟม

ผ้าป่าไรโซเคิล กิจกรรมผ้าป่าไรโซเคิลเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน ช่างราชการ และสถาบันทางศาสนาในชุมชน เนื่องจากวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยผูกพันกับ พิธีกรรมทางศาสนาและให้ความสำคัญกับสถาบันทางศาสนาในแง่ของการเป็นศูนย์กลางในการ พบปะ แลกเปลี่ยนความคิด การเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมนี้จะเป็นการชักชวนให้ชุมชนคัดแยก และ รวบรวมวัสดุรีไซเคิลนำมาเป็นปัจจัยในการทอดผ้าป่า แทนการใช้เงิน หรือสิ่งของเครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวัน จากนั้นประสานให้ร้านรับซื้อของเก่าเข้ามารับซื้อคำนวณมูลค่าเป็นจำนวนเงิน เพื่อ ถวายให้วัด ซึ่งการจัดกิจกรรมนี้สามารถดำเนินงานได้ตลอดปี และสามารถหมุนเวียนกิจกรรมในวัดที่ อยู่ใกล้เคียงชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน เนื่องจากเป็น กิจกรรมที่สมาชิกทุกวัยสามารถร่วมกันดำเนินการได้

ขยะแลกไข่ สิ่งของ กิจกรรมขยะแลกไข่จะใช้หลักการเปรียบเทียบมูลค่าของวัสดุรีไซเคิล กับราคาของไข่ที่ใช้ในกิจกรรม ซึ่งราคานี้จะขึ้นลงตามราคาตลาด ในการดำเนินงานต้องมีการ ประชาสัมพันธ์และการชี้แจงราคาวัสดุแต่ละประเภทอย่างชัดเจน รายได้ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมมา จากเงินที่ได้จากการขายวัสดุให้ร้านรับซื้อของเก่า หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ คือ ค่าไข่ ค่าใช้จ่าย อื่นๆ ซึ่งชุมชนสามารถใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป หรือตั้งเป็นกองทุนเพื่อ ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

เพื่อลดปริมาณขยะของเทศบาล

เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น อนุรักษ์ ได้แก่ ทรายซัง ไข่ เครื่อง

กระจายเสียง

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ประวัติความเป็นมา เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เดิมกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็น “สุขาภิบาลวังน้ำเย็น” โดยใช้ชื่อตามตำบลที่ตั้งอยู่ ตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2523 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 87 วันที่ 3 มิถุนายน 2523

ในปี พ.ศ. 2537 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 11 ตอนที่ 54 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2537 ให้สุขาภิบาลวังน้ำเย็น เป็นสุขาภิบาลที่มีฐานะการคลังเพียงพอที่จะบริหารงานประจำของสุขาภิบาลได้ และตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลให้สุขาภิบาลวังน้ำเย็น ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542

ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรรวมองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเย็นกับเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น เพื่อประโยชน์ในการจัดบริการสาธารณะ ประกอบกับได้มี การสำรวจเจตนาของประชาชนในท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 41 ตรี แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงประกาศให้ องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเย็น กับเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น โดยให้มีแนวเขตตามคำบรรยายแนวเขตและแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2553 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 112ง ลงวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2553 และในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2553 กระทรวงมหาดไทยประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และได้ปรับเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2555 ที่ตั้งอาณาเขต เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ตั้งอยู่ที่ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสระแก้ว ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 37 กิโลเมตร อยู่บริเวณสองฝั่งถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 317 ตั้งแต่ กม. ที่ 110 ถึง กม.ที่ 115.500 จันทบุรี – สระแก้ว โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลชะบะมะกรูด และตำบลไทรเดี่ยว อำเภอกลองหาด จังหวัด
สระแก้ว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลตาหลังใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
เขตการปกครอง เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น การปกครองขึ้นกับจังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่อยู่ใน
เขตตำบลวังน้ำเย็น มีพื้นที่ 61.5 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น
จำนวน 19 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านวังน้ำเย็น	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 2 บ้านทรัพย์นิยม	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 3 บ้านสวนป่า	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 4 บ้านเกษแก้ว	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 5 บ้านวังแดง	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 6 บ้านวังจำปี	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 7 บ้านคลองสารพา	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 8 บ้านชัยพลู	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 9 บ้านวังเทพนิมิตร	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 10 บ้านวังเจริญ	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 11 บ้านชัยณรงค์	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 12 บ้านภูเวียง	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 13 บ้านมิตรสัมพันธ์	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 14 บ้านวังศิลา	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 15 บ้านโคกสนั่นพัฒนา	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 16 บ้านวังชมพู	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 17 บ้านท่าวังหิน	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 18 บ้านวังบูรพา	ตำบลวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 19 บ้านวังแก้ว	ตำบลวังน้ำเย็น

การจัดตั้งชุมชน เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ได้ประกาศจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาล ขึ้น 10
ชุมชน เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2546 โดยมีคณะกรรมการชุมชนๆ ละ 10 คน รวม 100 คน และในปี
พ.ศ. 2553 เทศบาลตำบล วังน้ำเย็น ได้รวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเย็น ลงวันที่ 23 กันยายน
2553 และในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2553 เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

มีหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก 19 หมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน รวมเป็น 3 คน

ลักษณะภูมิประเทศ เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น สภาพโดยทั่วไปพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม สลับมีเนินดินและเขาอยู่เล็กน้อย มีคลองส่งน้ำเล็ก ๆ ทั้งที่เกิดเองตามธรรมชาติและที่ขุดขึ้นมา เพื่อนำน้ำไปใช้ในการประกอบการเกษตรและบริ โภค สภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย พื้นที่ใช้ในการเกษตรเป็นที่ดินร่วมปนดินเหนียว ไม่อุ้มน้ำ ในฤดูแล้วอากาศค่อนข้างร้อน น้ำในคลองและน้ำใต้ดินจะมีขังอยู่น้อย ประชาชนใช้น้ำอุปโภคบริโภคจากน้ำประปาส่วนภูมิภาค และจากการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล และน้ำฝนในฤดูฝนทำการเพาะปลูก

ลักษณะภูมิอากาศ เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อยู่ในเขตร้อนมรสุม อากาศร้อนชื้น โดยเฉพาะฤดูแล้ง อากาศค่อนข้างร้อน

การตั้งถิ่นฐานและการประกอบอาชีพของประชากร ประชากรในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 20,893 คน เป็นชาย 10,349 คน เป็นหญิง 10,544 คน จำนวนครัวเรือน 7,806 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากร 339.71 คน/ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นต่อเนื่องที่ยังไม่หนาแน่น เพราะลักษณะของการตั้งถิ่นฐานชุมชนของประชากรยังเป็นลักษณะหมู่บ้านชนบทเป็นกลุ่มบ้าน รวมตัวกันอยู่หมู่บ้าน และมีพื้นที่ใช้ในการทำการเกษตรอยู่ ติดกับหมู่บ้าน ดังนั้น แนวโน้มในอีก 3 ปี ข้างหน้าประชากรในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อัตราการขยายตัวจะเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 0.15 ปัญหาชุมชนแออัดจึงจะยังไม่เกิดขึ้น ประชากรในเขตเทศบาลเป็นผู้ที่อพยพมาจากหลาย ๆ จังหวัด มาตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยมีลักษณะสังคมชนบทที่เด่นชัดและยังยึดขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมอยู่ มีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำมาหากินเป็นประจำ

ลักษณะพื้นที่ตั้งของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นแบ่งพื้นที่หลักเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. พื้นที่อยู่อาศัย	คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด
2. พื้นที่ในการประกอบการค้า	คิดเป็นร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด
3. พื้นที่ใช้ในการเกษตร	คิดเป็นร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งหมด

เศรษฐกิจส่วนรวมของเทศบาล โดยส่วนรวมเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นอยู่ในเกณฑ์ดี มีสินค้าหัตถกรรมในครัวเรือนประเภทสิ่งประดิษฐ์กรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ โดยใช้วัสดุที่แปรสภาพมาจากนอกพื้นที่ตามความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นจากเดิม จะเห็นได้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาเทศบาลมีรายได้เพิ่มขึ้นในเขตเทศบาล

สภาพทางโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีถนนเส้นทางหลักของกรมทางหลวงแผ่นดิน สาย จันทบุรี – สระแก้ว ตัดผ่านและมีถนนของเทศบาลเชื่อมต่อหมู่บ้านและชุมชนอื่น จำนวน 37 สาย และเส้นทางหลักซึ่งเป็นถนนของทางหลวงแผ่นดิน สายจันทบุรี – สระแก้ว ผ่านพื้นที่เทศบาลเมือง วังน้ำเย็น 61.5 ตารางกิโลเมตร ประชาชนได้ใช้เส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่ง และติดต่อระหว่าง กัน ส่วนเส้นทางของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นส่วนมาก และมีถนนลูกรัง บางส่วน โดยสภาพทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพใช้งานได้ดี

การไฟฟ้า ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือนร้อยละ 100 ประชากรใน เขตเทศบาลได้รับความสะดวกในเรื่องไฟฟ้าและแสงสว่างอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งเทศบาลมีโครงการที่จะ ทำการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะเพิ่มเติมให้ครบถ้วนทุกซอยและได้กำหนดแผนดำเนินการไว้แล้วใน แผนยุทธศาสตร์พัฒนาและแผนพัฒนา 3 ปี เพื่อให้ราษฎรได้รับบริการด้านสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึง อีกทั้งยังเป็นการลดปัญหาด้านการลักขโมย ลอดอาชญากรรม และเพื่อความสะดวกของราษฎรต่อไป

การประปา ด้านการระบบประปาของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ปัจจุบันเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นได้ ดำเนินการขอรับโอนระบบประปาของการประปาส่วนภูมิภาคสระแก้วมาดำเนินการ ซึ่งคาดว่าจะใน ปีงบประมาณ 2556 จะรับโอนกิจการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดสระแก้วมาดำเนินการได้ เพื่อที่ เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นจะให้บริการน้ำประปากับประชาชนในเขตเทศบาลและหมู่บ้านใกล้เคียง หมู่บ้านที่ไม่มีประปาใช้ คือ หมู่ที่ 9 และ 19 ซึ่งปัจจุบันใช้น้ำบาดาลอยู่ และหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้ พบว่าประสบกับปัญหาน้ำประปาในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นตะกอน เกิดปัญหาหินปูนจากแหล่งน้ำใต้ ดิน ทำให้เครื่องปั๊มเกิดการอุดตันเสียหาย และฤดูแล้งน้ำหมดทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน จำนวน ครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ 1,592 ครัวเรือน จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีน้ำประปาใช้ 1,229 ครัวเรือน หน่วยงานที่ดำเนินกิจการประปาในพื้นที่ 1. การประปาส่วนภูมิภาค 2. กรมทรัพยากรน้ำ 3. กรม ทรัพยากรธรณี 5. รพช. (เดิม) 6. คณะกรรมการหมู่บ้าน

จำนวนน้ำประปาที่ผลิตได้	27,690 ลบ.ม./วัน
จำนวนน้ำประปาที่มีการใช้	1,229 ลบ.ม./วัน
จำนวนแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา	24 แห่ง
จำนวนแหล่งน้ำดิบสำรองที่ใช้ผลิตน้ำประปา	13 แห่ง
มีประปาหมู่บ้าน(ประปาอบบาดาล) จำนวน	15 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 4 5 6 7 8 10

11 12 13 14 15 16 17 18

มีประปาชนบท จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 3

มีประปาภูมิภาค จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1

การโทรคมนาคม ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ที่เป็นชุมชนในตลาด ทั้ง 10 ชุมชนมี โทรศัพท์สาธารณะ 44 คู่ และมีโทรศัพท์ใช้ร้อยละ 80 ของพื้นที่ในเขตชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ส่วนใน เขตหมู่บ้านทั้ง 19 หมู่บ้าน เครือข่ายโทรศัพท์ พบว่า ตำบลวังน้ำเย็นมีโทรศัพท์บ้านไม่ครบทุก หมู่บ้าน โดยหมู่บ้านที่ไม่มี คือ หมู่ที่ 3 8 13 15 17 และ 19 โทรศัพท์สาธารณะก็เช่นกัน โดยหมู่บ้าน ที่ไม่มี คือ หมู่ที่ 2 3 4 5 8 11 13 14 17 และ 19 แต่ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่หันมาใช้โทรศัพท์ เคลื่อนที่ (มือถือ) เป็นส่วนมาก

จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์	961	หลังคาเรือน			
จำนวนโทรศัพท์ทั้งหมดในเขตพื้นที่คิดเป็นร้อยละ	96.6	ของหลังคาเรือน			
จำนวนโทรศัพท์สาธารณะ	21	แห่ง	ต้องการเพิ่ม	16	จุด
จำนวนชุมสายโทรศัพท์	9	แห่ง			
จำนวนสถานที่บริการอินเทอร์เน็ต	2	แห่ง			
จำนวนที่ทำการไปรษณีย์	1	แห่ง	ต้องการเพิ่ม	1	จุด

การใช้พื้นที่ ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ส่วนใหญ่ใช้ประกอบอาชีพเกษตร อยู่ใน เขตนิคมสหกรณ์ปัจจุบันได้รับการออกโฉนดที่ดินในเขตชุมชนตาม โครงการเดินสำรวจออกโฉนด ที่ดินในท้องที่จังหวัดสระแก้ว ประจำปีงบประมาณ 2546 บางส่วน

การจราจร การจราจรในเขตเทศบาล พื้นที่ส่วนมากอยู่ในเขตทางหลวงเทศบาลจึงไม่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ แต่สภาพการจราจรในเขตเทศบาลอยู่ในเกณฑ์ดี ไม่มีปัญหาเรื่อง การจราจรและเทศบาลได้ตั้งงบประมาณ ใช้จ่ายสนับสนุนกิจการจราจรเป็นประจำทุกปี

สภาพทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง รายได้ของ ประชากรอยู่ในเกณฑ์ดีมีสินค้าหัตถกรรมในครัวเรือนประเภทประดิษฐ์กรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ ใช้ วัสดุคิปที่แปรสภาพมาจากนอกพื้นที่โดยมีแหล่งผลิตและจำหน่ายในพื้นที่ ความเป็นอยู่ของ ประชากรดีขึ้นจากเดิม

การเกษตรกรรม เป็นแหล่งรับซื้อพืชผลทางการเกษตรทั้งในเขตเทศบาลและหมู่บ้าน ใกล้เคียง เพื่อขนถ่ายไปยังแหล่งผลิตต่อไป

ลักษณะอาชีพของประชากรในพื้นที่ รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี 30,026.09 บาท

ตารางที่ 4 ประมาณการผู้ประกอบอาชีพ

ผู้ประกอบอาชีพ	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	รับจ้างทั่วไป	อื่น ๆ	ว่างงาน
คิดเป็นร้อยละ	52.23	1.7	24.44	11.28	11.09
คิดเป็นจำนวนราย	1,690	132	6,428	124	14

การประกอบอาชีพของประชากรตำบลวังน้ำเย็น พบว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด

1. การเพาะปลูก ในตำบลวังน้ำเย็น มีการปลูกพืชและไม้ผลที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย ข้าว และผัก ดังแสดงในตาราง

แหล่งตลาดทางการเกษตร แหล่งตลาดที่รับซื้อ ขายผลผลิตทางการเกษตรของตำบลวังน้ำเย็นทั้งที่ตั้งอยู่ในตำบล วังน้ำเย็น และจังหวัดใกล้เคียง

2. การปศุสัตว์ พบว่า เกษตรกรในตำบลวังน้ำเย็นส่วนใหญ่เลี้ยงไก่มากที่สุด รองลงมา คือ การเลี้ยงโค หมู เป็ด กระบือ และแพะ จำนวนผู้มีอาชีพทำประมงแบบเลี้ยง 50 ราย

การอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 3 แห่ง แยกเป็น โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง (เงินลงทุน 10 – 100 ล้านบาท) จำนวน 2 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (เงินลงทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท) จำนวน 1 แห่ง

องค์กร/กลุ่มอาชีพ การรวมกลุ่มในตำบลวังน้ำเย็น ส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มทางการเกษตร โดยเฉพาะการเพาะปลูกพืชหลักในตำบล การเลี้ยงสัตว์ และการแปรรูปผลผลิต รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อการตลาด

การพาณิชย์

มีโรงแรม	จำนวน	8	แห่ง
มีร้านค้า	จำนวน	353	แห่ง
มีปั้มน้ำมัน	จำนวน	5	แห่ง

มีสถาบันการเงิน 4 แห่ง คือ ธนาคารออมสิน ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร

สภาพทางสังคม

ประชากร สภาพความเป็นอยู่ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อพยพมาจากหลาย ๆ จังหวัดเพื่อมาตั้งถิ่นฐานแล้วมักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีลักษณะสังคมเปลี่ยนไปสู่เมือง และยังมียึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี ต่าง ๆ ดังเดิม

การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

ด้านการศึกษา ระดับการศึกษาของประชาชนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยปานกลางเมื่อเทียบกับเกณฑ์ทั่วไปมีโรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จำนวน 8 แห่ง แยกเป็น โรงเรียน(ราชการ) จำนวน 7 แห่ง โรงเรียน (เอกชน)จำนวน 1 แห่ง

ด้านศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด โบสถ์ มัสยิด จำนวน 14 แห่ง

การสาธารณสุข

มีหน่วยงานด้านสาธารณสุข ดังนี้

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 แห่ง

หน่วยควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 5 จำนวน 1 แห่ง

หน่วยงานเอกชนด้านสาธารณสุข ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับยา จำนวน 8 แห่ง
คลินิก 8 แห่ง

ศักยภาพทางด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีรถดูดฝุ่น จำนวน 1 คัน สภาพใช้งานได้ดี

มีรถแม็คโค จำนวน 1 คัน สภาพใช้งานได้ดี

มีรถล้อยางหน้าตัดหลังขูด เจซีบี จำนวน 1 คัน สภาพใช้งานได้ดี

มีรถบรรทุกสอบล้อ จำนวน 1 คัน สภาพใช้งานได้ดี

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในเขตชุมชนเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีป้อมตำรวจอยู่ 2 แห่ง เพื่อคอยตรวจตรา

ระมัดระวังดูแลความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ไม่มีปัญหาในเรื่องความไม่สงบเรียบร้อยประกอบกับได้มีการจัดตั้งยามท้องถิ่น และเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้เข้มงวดขึ้น จึงสามารถช่วยตรวจตราความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในตอนกลางคืน

เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น มีรถยนต์ดับเพลิง 2 คัน รถยนต์บรรทุกน้ำ 4 คัน รถกระเช้า 2 คัน เพื่อใช้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ซึ่งมีการดูแลซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ประกอบกับทุก ๆ ปี เทศบาลได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่ออุดหนุนการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) โดยร่วมกับทางอำเภอ ในระยะเวลาที่ผ่านมาสามารถป้องกันและระงับเหตุอัคคีภัยไว้ได้ สาเหตุเกิดจากการเผาหญ้า วัชพืชแห้งในฤดูแล้ง ซึ่งทางเทศบาลได้ประสานงานกับทางอำเภอ ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจให้กับประชาชนได้ระมัดระวังตลอดเวลา

การเมืองการบริหาร

การบริหาร

สภาเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ประกอบด้วย

นายกเทศมนตรี 1 คน

รองนายกเทศมนตรี 3 คน

ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี 1 คน

เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 คน

สมาชิกสภาเทศบาล 18 คน (ประธานสภา 1 คน รองประธานสภา 1 คน)

อัตรากำลังของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ประกอบด้วย

พนักงาน	49	คน
ลูกจ้างประจำ	8	คน
พนักงานจ้างตามภารกิจ	112	คน
พนักงานจ้างทั่วไป		
พนักงานครูเทศบาล	19	คน

ประชากรส่วนใหญ่สนใจด้านการเมืองเพิ่มขึ้น สรุปผลการเลือกตั้งในปีที่ผ่านมา ดังนี้
6 กุมภาพันธ์ 2554

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	6,405	คน
จำนวนผู้มาใช้สิทธิ	5,157	คน
จำนวนผู้ไม่มาใช้สิทธิ	3,329	คน
คิดเป็นร้อยละ	57.33	

การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นร่วมกับอำเภอวังน้ำเย็น ทำการฝึกทบทวนและจัดทำแผนป้องกันและระงับ อัคคีภัยเป็นประจำทุกปี ตลอดจนได้ประสานงานกับหน่วยงานของสถานีตำรวจภูธรอำเภอวังน้ำเย็นตรวจตราและดูแลความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ศักยภาพทางด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง

มีรถยนต์ดับเพลิง	2 คัน	สภาพใช้งานได้ดี
มีรถยนต์บรรทุกน้ำ	4 คัน	สภาพใช้งานพอใช้
มีรถกระเช้า	2 คัน	สภาพใช้งานได้ดี
ถังเคมีดับเพลิง	112 ถัง	สภาพการใช้งานได้ดี

ในระยะเวลาที่ผ่านมาเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นได้ซ่อมแซมบำรุงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี และช่วงฤดูแล้งเกิดอัคคีภัยที่สามารถป้องกันไว้ได้ สาเหตุเกิดจากการเผาหญ้าแห้ง และวัชพืชซึ่งทางเทศบาลได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ช่วยกันระมัดระวังตลอดเวลา

สภาพทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรดิน พื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เป็นลักษณะเป็นดินลูกรัง ไม่อุ้มน้ำ เหมาะกับการปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ฝ้าย และข้าว

ทรัพยากรน้ำ ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน จะใช้น้ำจากธรรมชาติ (น้ำฝน) ในการเพาะปลูกและบริโภค ส่วนน้ำอุปโภคจะใช้น้ำใต้ดิน โดยการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ระหว่างปี 2542 - พ.ศ. 2552 จะอยู่ในช่วง 2.8 มม. ถึง 3.7 มม. ฝนตกมากที่สุดในปี 2549 วัดได้ 4.2 มม. ส่วนฝนตกน้อยที่สุดในปี 2545 วัดได้ 2.5 มม.

แหล่งน้ำ

จำนวนลำคลองที่ไหลผ่านหมู่บ้าน	26	สาย	
จำนวนห้วย / หนอง / คลอง / บึง	14	แห่ง/สาย	
จำนวนอ่างเก็บน้ำและฝายน้ำล้น	17	แห่ง	ไม่เพียงพอ
จำนวนฝายต้นน้ำลำธาร (ฝายแมว)	10	แห่ง	
จำนวนคลองชลประทาน	1	แห่ง	
จำนวนบ่อบาดาลสาธารณะ	65	แห่ง	ไม่เพียงพอ
จำนวนบ่อบาดาลเอกชน	299	แห่ง	ไม่เพียงพอ
จำนวนบ่อน้ำตื้นสาธารณะ	7	แห่ง	ไม่เพียงพอ
จำนวนบ่อน้ำตื้นเอกชน	91	แห่ง	
จำนวนแหล่งน้ำอื่น ๆ	11	แห่ง	

สะพาน

จำนวนสะพานคอนกรีต	12	แห่ง
จำนวนสะพานเหล็ก	1	แห่ง
จำนวนสะพานไม้	1	แห่ง
จำนวนสะพานอื่น ๆ (คสล.)	1	แห่ง

แหล่งน้ำธรรมชาติในตำบลวังน้ำเย็น มีแหล่งน้ำธรรมชาติประกอบด้วย คลองอีจ้อย และคลองสารพา โดยส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร ซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ

แหล่งน้ำสาธารณะ ตำบลวังน้ำเย็นประกอบด้วยฝายจำนวน 11 แห่งที่กั้นคลองอีจ้อยและฝายจำนวน 11 แห่งที่กั้นคลองสารพา ซึ่งส่วนใหญ่มักประสบปัญหาฤดูแล้งน้ำจะแห้ง มีน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้ด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังมีสระน้ำสาธารณะบริเวณหมู่ที่ 3 พื้นที่ 10 ไร่ อีก 1 แห่ง คือ สระสวนป่า และหมู่ที่ 6 จำนวน 2 แห่ง พื้นที่ 12 ไร่

ทรัพยากรป่าไม้ เดิมทีในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ที่สำคัญ เพราะ โดยสภาพเดิมของชุมชนนี้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีต้นไม้มีค่าที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อมีการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน สภาพของป่าไม้จึงหมดไปกลายเป็นหมู่บ้าน เป็นที่คิดเพื่อประกอบการเกษตรแทน ดังนั้น เทศบาลจึงได้กำหนดแผนงานรณรงค์ปลูกต้นไม้ขึ้นต้น เพื่อเป็นการ

สร้างสิ่งแวดล้อมและเพิ่มพื้นที่สีเขียว แก้ไขปัญหาการภาวะฝนแล้งและน้ำท่วม ตลอดจนเป็นการฟื้นฟูธรรมชาติให้มีความสมดุลกับสภาพสิ่งแวดล้อม

สภาพสิ่งแวดล้อม เดิมเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เป็นลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท ปัจจุบันมีการปรับตัวสู่เมืองมากขึ้นความหนาแน่นของประชากรไม่มากนัก แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมอาจจะเกิดขึ้นได้ในระยะเวลา 5 – 10 ปี ข้างหน้า มีการปลูกสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นมาได้ สิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาภายนอก ได้แก่ คลองระบายน้ำ ที่ทิ้งขยะมูลฝอย และการปล่อยน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนลงสู่ลำรางธรรมชาติ โดยไม่มีบ่อพักน้ำเสีย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและจำเป็นที่เทศบาลจะต้องวางแผนและกำหนดมาตรการแก้ไขไว้ล่วงหน้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2553) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะและ เทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปว่า 1. รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย มีการเก็บและขนขยะทุก 2 วัน การสร้างเครือข่ายคัดแยกขยะ ด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรมี การประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน รมรงค์ให้คนในชุมชนแยกขยะจนเป็นนิสัย เปิด โอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอย รับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทางบวก คือ การแยกขยะ ขวดน้ำพลาสติก และกระดาษ ทุกชนิด ส่วนทางลบ คือ มีการทิ้งขยะทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำและที่สาธารณะ และมีการเทน้ำมันที่ใช้แล้วทิ้งลงในถังขยะและบนดิน ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ที่ต้องมีการแยกประเภทขยะมูลฝอย และการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย มีการใช้เครื่องสับย่อยสลายขยะเปียกและขยะแห้ง 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เทศต่างกัน มีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน สถานภาพการเป็นสมาชิกเครือข่ายคัดแยกขยะต่างกัน มีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน และอายุต่างกัน มีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. มีความพึงพอใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระดับมากกว่าร้อยละ 80 ในภาพรวม คือ การมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย 4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย และการมีจิตสำนึกในการ

จัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

งานวิจัยของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2553) พบว่า 1. ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ในเขตเทศบาลเป็นผู้ผลิตขยะมูลฝอย อีกทั้งยังมีประชาชนนอกเขตเทศบาลมาทิ้งในเขตเทศบาล ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ยประมาณ 1 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อวัน รวมแล้วมีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 15,000 กิโลกรัมต่อวัน มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นทุกเดือน โดยเฉลี่ยเดือนละ 410 ตัน ครัวเรือนในเขตเทศบาลยังไม่ได้รับการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง มีการทิ้งขยะได้ตลอดเวลา และประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการทิ้งขยะลงถังที่ทางการจัดไว้ให้ ทำให้บ้านเมืองสกปรก 2. การศึกษายุทธวิธีการจัดการขยะชุมชนอย่างยั่งยืน คือ มีกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนเพิ่มเติม การส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้จากการคัดแยกขยะเป็นกระบวนการหนึ่งปฏิบัติแล้วเป็นการฝึกนิสัยของตน สามารถทำให้สภาพแวดล้อมสวยงามพร้อมทั้งเป็นการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งผลทำให้ผู้ที่ปฏิบัติมีสภาพทางเศรษฐกิจดี ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างประชาชน หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับชุมชน และกลุ่มประชาชนและเครือข่ายดำเนินการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง ได้แก่ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การแปลงสภาพขยะแห้งเป็นปุ๋ยหมัก เป็นต้น และประการสำคัญ คือ ความร่วมมือทุกภาคส่วนไม่ผลิตขยะเสียเอง

งานวิจัยของ นนทยา ศิริคุณ และคณะ (2549) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และลักษณะที่อยู่อาศัยและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็นการลดการเกิดขยะมูลฝอยการนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า 1. ประชาชนอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี แต่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย 2. ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลด

การเกิดขยะ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับพอใช้ 3. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและด้านอื่น ๆ

งานวิจัยของ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และ นันทพล กาญจนวัฒน์ (2543) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน พบว่ามีแนวทางการดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ การใช้กลไกทางการศึกษา โดยให้นักเรียนและครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ ภายใต้โครงการการจัดการขยะ ด้วยการให้นักเรียนคัดแยกขยะจากบ้านและนำเอาขยะมีมูลค่า เช่น กระดาษ ขวดแก้ว มาโรงเรียนเพื่อรวบรวมขายยังร้านขายของเก่า ขยะมีมูลค่าบางประเภทครูก็จะสอนให้นำมาแปลงใช้ใหม่ โดยใช้วิธีการง่าย ๆ เช่น กระดาษทำเป็นโคมไฟ พลาสติกทำเป็นดอกไม้ เป็นต้น สำหรับขยะที่ขายนั้นนักเรียนเจ้าของขยะจะได้รับสิ่งตอบแทนเป็นคะแนนเรียกว่า คะแนนความดี และสะสมไว้ในธนาคารเรียกว่า ธนาคารความดี เพื่อจะได้เอาคะแนนความดีไปแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของภายหลัง อีกลักษณะหนึ่งของกลไกทางการศึกษานี้คือ โครงการ 3 พลังรวมใจรีไซเคิล มีวิธีการคือ ให้นักเรียนคัดแยกขยะที่บ้านและโรงเรียนตามประเภทที่กำหนดให้ และนำขยะมีมูลค่ามามอบให้โรงเรียนเพื่อนำไปขายเอาเงินไว้ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน แล้วขยายผลการคัดแยกขยะไปสู่ชุมชน ด้วยการหาสมาชิกคัดแยกขยะเพิ่ม โดยเริ่มจากนักเรียน ครู ในโรงเรียน และชุมชนการใช้กลไกทางชุมชน โดยใช้การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่คนในชุมชนให้ทำการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง โดยราชการส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการคัดแยกขยะด้วยการจัดหาอุปกรณ์จัดเก็บขยะและเก็บขนขยะให้ถูกประเภทที่ได้คัดแยกไว้ จากการวิจัยสรุปผลได้ว่า การคัดแยกขยะก่อนทิ้งสามารถลดปริมาณขยะลงไปได้ ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาขยะ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน นักเรียน ครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล

งานวิจัยของ สมสมาน อาษารัฐ (2548) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอป่องทอง จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อย สำหรับสภาพปัญหาขยะของชุมชน ได้แก่ ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะ ชุมชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และขาดการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการให้บริการจัดการด้านขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง สำหรับโครงการนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนที่จัดทำขึ้น มีผลทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูล

ฝอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยของ นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ และคณะ (2553) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ จิตสำนึกด้านการจัดการขยะมูลฝอย และสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนพบว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญได้แก่ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากขึ้น การบริหารจัดการที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ประชาชนขาดความรู้ ขาดการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องในระดับครัวเรือนและปัญหาน้ำเน่าเสียในแม่น้ำคูคลอง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขและป้องกันปัญหานี้อยู่ในระดับต่ำ กระบวนการศึกษาทำให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน แต่ละชุมชนมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยชุมชนเกาะลอยมีการจัดระบบการรวบรวมขยะในชุมชน เพื่อนำไปจุดเก็บขนของเทศบาลอย่างถูกต้องและไม่เกิดมลพิษทางน้ำ ชุมชนป่าตองมีการดำเนินการธนาคารขยะ และชุมชนประตู่ชัยมีการคัดแยกขยะและร่วมกันทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะทุกเดือน และระดับการมีส่วนร่วมกับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาในด้านดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนสูงขึ้น

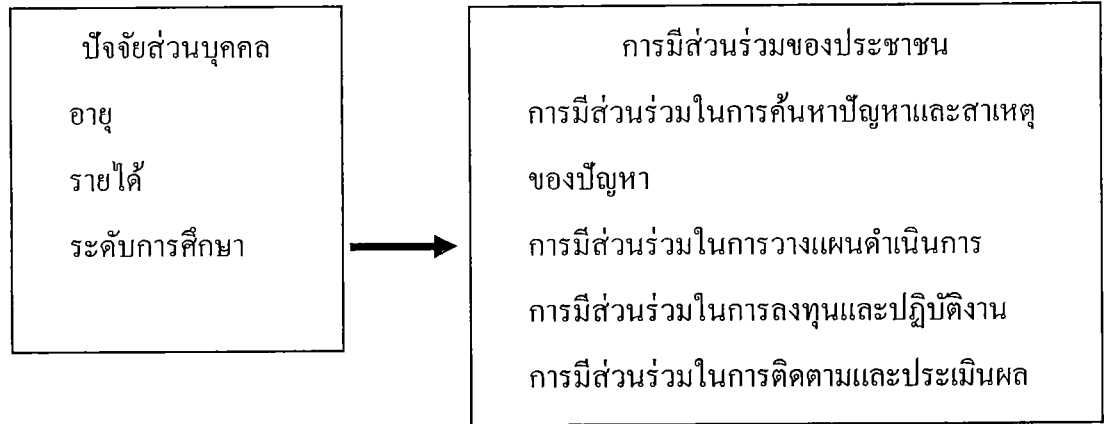
สรุป จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานตามภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านใด อาทิเช่น ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสะอาดเรียบร้อย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ จนถึงด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งกิจกรรม/โครงการในการจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ก็เป็นภารกิจอย่างหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ และยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะของท้องถิ่นอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ เจมส์ คีดี ปิ่นทอง (2547, หน้า 10) มาปรับใช้ เพื่อกำหนดตัวแปรและกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variable)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามกิจกรรม/โครงการการจัดการขยะชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย 2 แบบ คือ

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามกิจกรรม/โครงการการจัดการขยะชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนหัวหน้าครอบครัวที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 7,806 ครัวเรือน จาก 10 ชุมชน 19 หมู่บ้าน ข้อมูลจาก เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น สำนักปลัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ฝ่ายทะเบียนราษฎร 30 มิถุนายน 2555

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ 381 คน ซึ่งกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ .95 และกำหนด ค่าความคาดเคลื่อนที่ .05 และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่าง มีดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

โดยที่ n คือ จำนวนตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากรวิจัย

E คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} N &= \frac{7,806}{(1+7,806 (0.05)^2)} \\ &= 381 \end{aligned}$$

ดังนั้น ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างมาจากการคำนวณตามวิธีการของ Yamane (1973) พบว่า ประชากรจำนวน 7,806 คน ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 381 ราย ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มประชากรที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 400 ราย โดยดำเนินการกำหนดสัดส่วน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านมีข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านวังน้ำเย็น	3,059	149
หมู่ที่ 2 บ้านทรัพย์นิยม	527	26
หมู่ที่ 3 บ้านสวนป่า	445	22
หมู่ที่ 4 บ้านเกษตรแก้ว	409	20
หมู่ที่ 5 บ้านวังแดง (ชุมชนที่ 1)	346	17
หมู่ที่ 6 บ้านวังจำปี	411	20
หมู่ที่ 7 บ้านคลองสารพา	201	10
หมู่ที่ 8 บ้านชัยพลู	85	4
หมู่ที่ 9 บ้านวังเทพนิมิตร (ชุมชนที่ 9)	498	24
หมู่ที่ 10 บ้านวังเจริญ (ชุมชนที่ 1)	352	17
หมู่ที่ 11 บ้านชัยณรงค์	120	6
หมู่ที่ 12 บ้านภูเวียง	191	9
หมู่ที่ 13 บ้านมิตรสัมพันธ์	186	9
หมู่ที่ 14 บ้านวังศิลา	312	15
หมู่ที่ 15 บ้านโคกสนั่นพัฒนา	122	6
หมู่ที่ 16 บ้านวังชมพู	154	8
หมู่ที่ 17 บ้านท่าวังหิน	145	7
หมู่ที่ 18 บ้านวังบูรพา	185	9
หมู่ที่ 19 บ้านวังแก้ว	58	3
รวม	7,806	381

ที่มา: เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น สำนักปลัด เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ฝ่ายทะเบียนราษฎร 30 มิถุนายน 2555 และทำการเก็บข้อมูลด้านการสุ่มตัวอย่างและสะดวก (Convenience Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และการเป็นสมาชิกในกลุ่ม/องค์กรในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น รวม 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	4	ข้อ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ	4	ข้อ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน	4	ข้อ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4	ข้อ
รวมทั้งสิ้น	16	ข้อ

โดยผู้ศึกษาวิจัยกำหนดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก

ประชาชนมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	1	คะแนน
ประชาชนมีส่วนร่วม	น้อย	2	คะแนน
ประชาชนมีส่วนร่วม	ปานกลาง	3	คะแนน
ประชาชนมีส่วนร่วม	มาก	4	คะแนน
ประชาชนมีส่วนร่วม	มากที่สุด	5	คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา (ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล)

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.1 ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูรพา
3.2 นายวันชัย นาริรักษ์	นายกเทศมนตรีเมืองวังน้ำเย็น
3.3 นางนาถศยา โภคา	ผู้รับผิดชอบงานการจัดการขยะชุมชน

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์และแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกเทศมนตรีเมืองวังน้ำเย็น เพื่อขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 381 ชุด ไปตามครัวเรือนในชุมชนเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 381 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม 2555 รวมระยะเวลา 2 เดือน

การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม ลงรหัส (Coding) จากนั้นทำการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 คือข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ One-way ANOVA และทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Sheffe โดยใช้ข้อมูลส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 4 ตำบล

เกณฑ์การแปรผล

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปรค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่องกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงแปลความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 381 ราย ผลการศึกษาสามารถนำเสนอออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วแปลความหมาย จึงกำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปร
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการทดสอบ (t-Distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ค่าผลบวกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าของผลบวกกำลังสอง (Mean Square)
F	แทน	ค่าที่ใช้ทดสอบเอฟ (F-distribution)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส
ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน**

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n = 381)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 381)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	31.5
หญิง	261	68.5
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	8	2.1
ตั้งแต่ 21 – 30 ปี	52	13.6
ตั้งแต่ 31-40 ปี	124	32.5
ตั้งแต่ 41-50 ปี	128	33.6
ตั้งแต่ 51-60 ปี	61	16.0
สูงกว่า 60 ปี	8	2.1
3. สถานภาพการสมรส		
โสด	136	35.7
สมรส	172	45.1
หย่าร้าง/หม้าย	73	19.2
4. อาชีพ		
เกษตรกร	74	19.4
ค้าขาย	47	12.3
รับจ้าง	154	40.4
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	19	5.0
กิจการส่วนตัว	87	22.8

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 381)	ร้อยละ
5. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	124	32.5
มัธยมศึกษาต้น	72	18.9
มัธยมศึกษาปลาย หรือ ปวช.	107	28.1
อนุปริญญา หรือ ปวส.	47	12.3
ปริญญาตรี	23	6.0
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.1
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	67	17.6
ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท	155	40.7
ตั้งแต่ 10,001 – 15,000 บาท	132	34.6
ตั้งแต่ 15,001 – 20,000 บาท	11	2.9
ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท	16	4.2

จากตารางที่ 6 แสดงปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.5 ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 – 50 ปี ร้อยละ 33.6 และสถานภาพส่วนใหญ่ คือ สมรสแล้ว ร้อยละ 45.1 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 40.4 และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 32.5 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 40.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะ ในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน
ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

ที่	ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1.	ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	3.40	.75	ปานกลาง
2.	ด้านการวางแผนดำเนินการ	3.94	.64	มาก
3.	ด้านการลงทุนและปฏิบัติตามหลัก 3Rs	4.41	.64	มากที่สุด
4.	ด้านการติดตามและประเมินผล	3.99	.51	มาก
	รวม	3.93	.48	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) สามารถจัดลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการลงทุนและปฏิบัติตามหลัก 3Rs ($\bar{X}=4.41$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X}=3.54$) และด้านการวางแผนดำเนินการ ($\bar{X}=3.94$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้าน
การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ที่	ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1	ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลฯนัดประชุม	3.52	1.06	มาก
2	ท่านเคยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลฯ	3.39	.92	ปานกลาง
3	ท่านช่วยบอกหรือแจ้งเทศบาลฯเมื่อพบเห็นการทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือกำจัดขยะไม่ถูกวิธี เช่น การเผากลางแจ้ง เป็นต้น	3.35	.90	ปานกลาง
4	ท่านเคยแจ้งหรือร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาขยะของชุมชน	3.35	1.12	ปานกลาง
รวม		3.40	.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) โดยระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลฯ นัดประชุม ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมช่วยบอกหรือแจ้งเทศบาลฯเมื่อพบเห็นการทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือกำจัดขยะไม่ถูกวิธี เช่น การเผากลางแจ้ง และการมีส่วนร่วมเคยแจ้งหรือร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาขยะของชุมชน ($\bar{X} = 3.35$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้าน
การวางแผนดำเนินการ

ที่	ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1.	ท่านเคยร่วมเสนอแผนงานในการจัดการขยะกับเทศบาล	3.77	.82	มาก
2.	ท่านเคยร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกในเรื่องการจัดการขยะในชุมชน เช่น สมาชิกธนาคารขยะ เป็นต้น	4.00	.83	มาก
3.	ท่านเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอแผนงานกับเทศบาล	4.07	.70	มาก
4.	ท่านได้เข้าร่วมการประชุมจัดทำแผนงานของเทศบาล	3.92	.80	มาก
รวม		3.94	.64	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs โดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) โดยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอแผนงานกับเทศบาล ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกในเรื่องการจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X} = 4.00$) และ การมีส่วนร่วมประชุมจัดทำแผนงานของเทศบาล ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ท่านแยกกระดาษ เศษโลหะ ขวดแก้ว พลาสติก และเก็บไว้ขายเป็นของเก่า (Recycle)	4.62	.59	มากที่สุด
2. ท่านใช้เศษอาหาร เศษหญ้า เศษใบไม้ ไปคลุมดิน หรือนำไปทำปุ๋ย มากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ (Recycle)	4.45	.76	มากที่สุด
3. ท่านใช้ตะกร้า/ถุงผ้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด (Reduce)	4.21	1.00	มากที่สุด
4. ท่านนำถุงพลาสติก ถุงหูหิ้ว ที่ยังมีสภาพดี กลับมาใช้ซ้ำอีก (Reuse)	4.39	.80	มากที่สุด
รวม	4.41	.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) โดยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมแยกกระดาษ เศษโลหะ ขวดแก้ว พลาสติก และเก็บไว้ขายเป็นของเก่า (Recycle) ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมใช้เศษอาหาร เศษหญ้า เศษใบไม้ ไปคลุมดินหรือนำไปทำปุ๋ย มากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ (Recycle) ($\bar{X} = 4.45$) และ การมีส่วนร่วมนำถุงพลาสติก ถุงหูหิ้ว ที่ยังมีสภาพดีกลับมาใช้ซ้ำอีก (Reuse) ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้าน
การติดตามและประเมินผล

ที่	ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับความ พึงพอใจ
1.	ท่านช่วยดูแลการรักษาความสะอาดของชุมชน	4.23	.70	มากที่สุด
2.	ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้สนใจและสอดส่อง ดูแลปัญหาขยะของชุมชน	4.05	.69	มาก
3.	ท่านช่วยบอกหรือตักเตือนประชาชนที่ทิ้งขยะ ไม่เป็นที่ หรือกำจัดขยะไม่ถูกวิธี เช่น การเผา กลางแจ้ง เป็นต้น	3.95	.82	มาก
4.	ท่านเคยร่วมเป็นคณะติดตามและประเมินผล การจัดการขยะของชุมชนหรือของเทศบาล	3.73	.92	มาก
รวม		3.99	.51	มาก

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการ
จัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามและ
ประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) โดยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วน
ร่วมช่วยดูแลการรักษาความสะอาดของชุมชน ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมชักชวนเพื่อน
บ้านให้สนใจและสอดส่องดูแลปัญหาขยะของชุมชน ($\bar{X} = 4.05$) และการมีส่วนร่วมช่วยบอกหรือ
ตักเตือนประชาชนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือกำจัดขยะไม่ถูกวิธี เช่น การเผากลางแจ้ง เป็นต้น
($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	\bar{x}	SD	t
ชาย	120	3.97	.52	0.365
หญิง	261	3.92	.46	
รวม	396			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4.06	2	2.03	9.01	.000
ภายในกลุ่ม	85.18	378	.22		
รวม	236.840	380			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมือง

วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพสมรส

		โสด	สมรส	หย่าร้าง
อายุ	\bar{x}	4.07	3.86	3.84
โสด	4.07	-	.000*	.008*
สมรส	3.86	-	-	.983
หย่าร้าง	3.84	-	-	.-

จากตารางที่ 14 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเป็น โสด มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างจากผู้ที่มีสมรสแล้วและหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2.034	5	.407	1.749	.122
ภายในกลุ่ม	87.211	375	.233		
รวม	89.246	380			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	9.254	4	2.314	10.875	.000*
ภายในกลุ่ม	79.992	376	.213		
รวม	89.246	380			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ

		เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	กิจการส่วนตัว
อาชีพ	\bar{x}	3.82	3.68	4.01	4.41	3.93
เกษตรกร	3.82	-	.791	.002*	.000*	.576
ค้าขาย	3.68	-	-	.011*	.000*	.164
รับจ้าง	4.01	-	-	-	.002*	.936
ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	4.41	-	-	-	-	.000*
กิจการส่วนตัว	3.93	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 17 พบว่า ค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกันคือ

ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ และ รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผู้ที่มีอาชีพค้าขาย มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ และ รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผู้ที่มีอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีอาชีพการส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชน ตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5.933	5	1.187	5.341	.000*
ภายในกลุ่ม	83.313	375	.222		
รวม	89.246	380			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามการศึกษา

รายได้	\bar{x}	ประถม ศึกษา	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย/ ปวช	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
		3.96	3.83	3.91	3.96	3.90	4.71
ประถมศึกษา	3.12	-	.731	.997	1.000	1.000	.000*
มัธยมต้น	3.11	-	-	.989	.851	1.000	.000*
มัธยมปลาย/ปวช	3.49	-	-	-	1.000	1.000	.000*
อนุปริญญา/ปวส	3.55	-	-	-	-	1.000	.000*
ปริญญาตรี	3.93	-	-	-	-	-	.000*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.24	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 19 พบว่า ค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามการศึกษา มีความแตกต่างกัน คือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก มากกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. อนุปริญญาตรีหรือ ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5.932	4	1.483	6.693	.000*
ภายในกลุ่ม	83.313	376	.222		
รวม	89.246	380			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้

รายได้	\bar{x}	ต่ำกว่า 5,000	5,001-10,000	10,001-15,000	15,001-20,000	20,001-30,000
		3.84	3.90	4.01	4.46	3.64
ต่ำกว่า 5,000	3.84	-	.997	.052	.014*	.104
5,001-10,000	3.90	-	-	.530	.030	.009*
10,001-15,000	4.01	-	-	-	.095	.000*
15,001-20,000	4.46	-	-	-	-	.001*
20,001-30,000	3.64	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 21 พบว่า ค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้ จำแนกตามรายได้ มีความแตกต่างกันคือ

ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และระหว่าง 15,001-20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

ตารางที่ 22 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ควรให้มีการประชุมประชาคมเรื่องขยะมากขึ้น	18

ตารางที่ 23 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการวางแผนดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ควรให้ความรู้เรื่องการลดจำนวนขยะ	15

ตารางที่ 24 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ควรให้มีการแลกขยะเป็นเงินหรือสิ่งของ	14

ตารางที่ 25 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ควรปิดประกาศเรื่องจำนวนปริมาณขยะของเทศบาล	7

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ สถานภาพ การสมรส อายุ รายได้ และ ระดับการศึกษา

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนใน เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีจำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย แจกแจงความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.5 ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 – 50 ปี ร้อยละ 33.6 และสถานภาพส่วนใหญ่ คือ สมรสแล้ว ร้อยละ 45.1 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 40.4 และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 32.5 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 40.7

ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) สามารถจัดลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs ($\bar{x} = 4.41$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 3.54$) และด้านการวางแผนดำเนินการ ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สามารถนำมาอภิปรายกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ นนทยา ศิริคุณ และคณะ (2549) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์ และ นันทพล กาญจนวัฒน์ (2543)

ผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรส อายุ รายได้ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมาน อาษารัฐ (2548)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ควรให้มีการประชุมประชาคมเรื่องขยะมากขึ้น
 2. การวางแผนดำเนินการ ควรให้ความรู้เรื่องการลดจำนวนขยะ
 3. การลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs ควรให้มีการแลกขยะเป็นเงินหรือสิ่งของ
 4. การติดตามและประเมินผล ควรปีดประกาศเรื่องจำนวนปริมาณขยะของเทศบาล
- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะดำเนินการศึกษาในครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาร่วมกันของประชาชนในการดำเนินงานการจัดการขยะในชุมชนตามหลัก 3Rs ของเทศบาลอื่นในจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางมากขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2553). สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย 2553 โดยคนสองวัย.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

โกวิทย์ พวงงาม (2545). การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ :
วิญญูชน.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2547). รู้ทันทักษิณ. กรุงเทพฯ: ขอบคิดด้วยคน.

ชิต นิลพานิช และกุลชน ธนาพงศธร. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทพศักดิ์ บุญเลิศพันธ์. (2536). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบาย
การให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร.
คู่มือพัฒนาบริหารศาสตร์ชุมชนบัณฑิต, สาขาการบริหารการพัฒนา,
คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นนทยา ศิริคุณ และคณะ. (2549). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง
บ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ และคณะ (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่มีจิต
อาสาในชมรมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปฐม มณีโรจน์. (2554). สาธารณคดี: ภาครัฐในมุมมองกฎหมายการเมืองและการบริหาร. กรุงเทพฯ:
สุภาพรการพิมพ์.

ประยูร กาญจนดุล. (2491). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมสมาน อาษารัฐ (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. ฉะเชิงเทรา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สานิตย์ บุญชู. (2527). *การพัฒนาชุมชน*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์ (2543). *การจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ: รูปแบบและมาตรการทางสังคม เศรษฐศาสตร์ การจัดการและกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาขยะชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2546). *รายงานการประเมินผล การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ.
- สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. (2538). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและ กระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีสำนักงานเขต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบาย และแผนกรุงเทพมหานคร.
- อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2545). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนาระบบประกันคุณภาพ สำหรับสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัด ทบวงมหาวิทยาลัย.
- Verma, O. (1992) Cognitive style and scholastic achievements. *Dissertation Abstracts International*, 45, 525-A
- Wang, I. J. (1986). *Delivery of Public Services in Asian Countries: Cases in Development Administration*. Bangkok: Thammasart University Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Harper International.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตาม
หลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

- 1) แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการศึกษาวิจัยของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ข้อมูลต่าง ๆ ที่ท่านแสดง
ความเห็นในครั้งนี้จะถูกนำไปประเมินผลในเชิงวิชาการเท่านั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบ
คำถามตามที่ท่านคิดเห็นตามความเป็นจริง
- 2) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อและเติมข้อมูลลงในช่องว่างตามความเป็นจริงเกี่ยวกับท่านให้มากที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 20 ปี

() ระหว่าง 21 - 30 ปี

() ระหว่าง 31 - 40 ปี

() ระหว่าง 41 - 50 ปี

() ระหว่าง 51 - 60 ปี

() มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.

() อนุปริญญา (ปวส.)

()ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพสมรส

() โสด

() สมรส

() หย่าร้าง/หม้าย

5. อาชีพ

() เกษตรกร

() ค้าขาย

() รับจ้าง

() ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

() กิจการส่วนตัว

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท

() ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท

() ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท

() ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท

() ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท

() มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา					
1.ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลนัดประชุม					
2.ท่านเคยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลฯ					
3.ท่านช่วยบอกหรือแจ้งเทศบาลฯเมื่อพบเห็นการทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือกำจัดขยะไม่ถูกวิธี เช่น การเผากลางแจ้ง เป็นต้น					
4.ท่านเคยแจ้งหรือร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาขยะของชุมชน					
ด้านการวางแผนดำเนินการ					
1.ท่านเคยร่วมเสนอแผนงานในการจัดการขยะกับเทศบาลฯ					
2.ท่านเคยร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกในเรื่องการจัดการขยะในชุมชน เช่น สมาชิกธนาคารขยะ เป็นต้น					
3.ท่านเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอแผนงานกับเทศบาลฯ					
4.ท่านได้เข้าร่วมการประชุมจัดทำแผนงานของเทศบาลฯ					
ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานตามหลัก 3Rs					
1.ท่านแยกกระดาษ เศษโลหะ ขวดแก้ว พลาสติก และเก็บไว้ขายเป็นของเก่า(Recycle)					
2.ท่านใช้เศษอาหาร เศษหญ้า เศษใบไม้ ไปคลุมดินหรือนำไปทำปุ๋ยมากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ(Recycle)					
3.ท่านใช้ตะกร้า/ถุงผ้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด (Reduce)					
4.ท่านนำถุงพลาสติก ถุงหูหิ้ว ที่ยังมีสภาพดีกลับมาใช้ซ้ำอีก (Reuse)					

<u>ด้านการติดตามและประเมินผล</u>					
1. ท่านช่วยดูแลการรักษาความสะอาดของชุมชน					
2. ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้สนใจและสอดคล้องดูแลปัญหาขยะของชุมชน					
3. ท่านช่วยบอกหรือชักชวนประชาชนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือกำจัดขยะไม่ถูกวิธี เช่น การเผากลางแจ้ง เป็นต้น					
4. ท่านเคยร่วมเป็นคณะติดตามและประเมินผลการจัดการขยะของชุมชนหรือของเทศบาลฯ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลัก 3Rs เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับ ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

.....

.....

.....

2. ด้านการวางแผนดำเนินการ

.....

.....

.....

3. ด้านการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

4. ด้านการติดตามและประเมินผล

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ